శ్రీ రామకృష్ణ ప్రభ

౧౯౫౨, ఆగస్టు—నందన, శ్రావణము

సంపుటము ౯ సంచిక ౨

శ్రీ రామకృష్ణమఠము, మైలాపూరు
చెన్నపురి

విషయసూచిక

శ్రీ రామకృష్ణ ప్రభ

చందాదారులకు

౧. పత్రిక ప్రతిమాసము 20-వ తేదీన వెలువరింపఁబడును. ఒక వారము, పదిరోజులు చూచి ప్రతి మీకు అందకపోయినయెడల ఉత్తరము వ్రాయుఁడు.

౨. సంవత్సర చందా రు. 3 లు మాత్రమే. జనవరి నెల నుండిగాని జూలై నెల నుండిగాని చందాదారులుగఁ జేరవచ్చును. ఇతర మాసములలోఁ జేరఁదలచు వారికి జనవరి నెల నుండిగాని జూలై నెల నుండిగాని సంచికలు చేర్చిపంపఁబడును. విడిప్రతి రూ. ౦—౬—౦ లు. హిగిన్‌బాదంస్ వారి స్టాలులోఁగాని మా పత్రిక ఏజెంటును గాని అడుగుఁడు.

౩. ఉత్తర ప్రత్యుత్తరములు వీలైనంతవరకు ఇంగ్లీషున వ్రాయుచు మీ చందాదారు సంఖ్య నుదాహరింపుఁడు. ఉత్తరములను "మేనేజరు, శ్రీరామకృష్ణప్రభ" అను చిరునామాకు వ్రాయుఁడు.

౪. చిరునామాయందు ఎట్టిమార్పు కలిగినను 10-వ తారీఖునకు ముందుగా మా కార్యాలయమునకు దెలుపవలయును. లేనిచో, పత్రిక పూర్వపు చిరునామాకే పంపఁబడును.

వ్యాసకర్తలకు

౧. కేవలము నైతిక ధార్మిక వైజ్ఞానిక విషయకములైన వ్యాసములేకాక, సాహిత్యమునకును కవిత్వమునకును సంబంధించిన ఏ వ్యాసములైనను బంపవచ్చును. సులభ సుందరమగు గ్రాంథిక భాషలో వ్రాయవలయును

౨. వ్యాసములు అచ్చులో మూఁడు పుటలకు మించరాదు. ప్రతి నెల మొదటి తేదీకి వ్యాసములు మాకు అందవలెను.

౩. వ్యాసములను, విమర్శకుఁ బంపు గ్రంథములను, వినిమయముగఁ బంపెడి పత్రికలను "సంపాదకుఁడు, శ్రీ రామకృష్ణ ప్రభ శ్రీ రామకృష్ణ మిషన్ స్టూడెంట్స్ హోమ్, మైలాపూరు, చెన్నపురి" అను చిరునామాకు వ్రాసి పంపవలెను.

౪. వ్యాసము తిరుగఁ బంపఁబడవలయునెడల తగు పోస్టేజి చేర్చి

శ్రీరామకృష్ణ ప్రభ

సంపుటము ౧౯౫౨ - ఆగస్టు : నందన - శ్రావణము { సంచిక

శ్రీమత్పరమహంస స్తుతి రాజమ్

నవరత్న హారః

కవిత్రయమిత్ర, విమర్శకశిరోమణి, కవితాకళానిధి, విద్యారత్న,
శ్రీ గో. రమాకాంతాచార్యః కాశ్యపః, బి. ఏ.

శ్లో॥ శ్రీలోకమాతృ కరపీడన హేతుభూత దుర్గాప్రసాదపరితోషిత వాసుదేవ!
శ్రీరామభక్తిపర భూసురవంశజాత! శ్రీరామకృష్ణగురుదేవ! నమోనమస్తే! 1

శ్లో॥ గంగాతరంగ నవరంగనదన్మృదంగ సంగీతభంగిమ రసార్ద్రనిజాంతరంగ!
అంగీకృతాఖిల మతాంబుజ రాజభృంగ! శ్రీరామకృష్ణగురుదేవ! నమోనమస్తే! 2

శ్లో॥ యోగాదిసాధన వశీకృతనైజకాయ బాహ్యాంతరింద్రియనికాయ ప్రబోధకేంద్ర!
త్యాగామృతాంబునిధిచంద్ర! సుకీర్తిసాంద్ర శ్రీరామకృష్ణగురుదేవ నమోనమస్తే! 3

శ్లో॥ శక్తిఃపతాభగవతః పరమేశ్వరస్యజ్ఞానక్రియాబలమయీ విధుచంద్రికేవ,
త్వాం హ్లాదయత్యమృతవజ్జగదేకమాతా, శ్రీరామకృష్ణగురుదేవ! నమోనమస్తే! 4

శ్లో॥ కాళీవసంహరతిదైత్యగణాన్ సమస్తమాంగళ్యదైవతమణీవ నిజాంఘ్రిభక్తాన్
దీనాన్ సముద్ధరతిసంసృతి వార్ధిమగ్నాన్ శ్రీరామకృష్ణగురుదేవ! నమోనమస్తే! 5

శ్లో॥ తస్యాస్త్వ్యనంధయవరః ప్రథితప్రభావః, లోకేభవాన్ వివిధనైదికతాంత్రికాద్యైః
ఉద్ధర్తుమేవజనతాంకృతవాన్ ప్రయత్నాన్ శ్రీరామకృష్ణగురుదేవ! నమోనమస్తే! 6
మాయాగుణత్రితయవర్ణవిలాస భాసాసమ్మోహయన్ సకలజీవకుమారకాన్ సా
కర్మానుగుణ్యపథితాన్ నయతీహవిశ్వే, శ్రీరామకృష్ణగురుదేవ! నమోనమస్తే!

శ్లో॥ యే, తేషు, సత్త్వగుణినోజగదీశ్వరస్య పాదాబ్జయుగ్మశరణైకపరాయణాశ్చ
తే గాంచదర్శయతిసైవవిముక్తిమార్గం శ్రీరామకృష్ణగురుదేవ! నమోనమస్తే! 8
సర్వేపిదైవతగణా నరజంతు సంఘా స్స్యాత్మాః కళాజగదీశ్వరస్య
యోగీశ! సంప్రతి జగద్గురు లక్షణస్త్వం, శ్రీరామకృష్ణగురుదేవ! నమోనమస్తే!

ఓం నమో భగవతే శ్రీ రామకృష్ణాయ!

శ్రీ రామకృష్ణ వచనామృతము —'మ.'

దక్షిణేశ్వరమున భక్తులతో శ్రీరామకృష్ణ గురుదేవుడు

శుక్రవారము

14 డిసెంబరు, 1883.

సుమారు ఉదయము తొమ్మిదిగంటలయినది. శ్రీరామకృష్ణగురుదేవుడు తనగదికి ఆగ్నేయపువసారాయందు నిలుచుకొని యుండెను. రామలాల్ శ్రీవారియొద్ద నిలుచుకొని యుండెను. రాఖాల్, లాటు, శ్రీవారి సమీపముననే యటునిటు పచారుచేయుచుండిరి. ఆసమయమున శ్రీరామకృష్ణులవారికి 'మ.' వచ్చి సాష్టాంగప్రణామముగావించెను.

శ్రీరామ:—వచ్చితివా! అట్లయినచో ఇది మిగుల సుదినము, వీరు ('మ.') కొన్నాళ్లు భగవానునియొద్దనుందురు, సాధనలు గావింతురు. కొన్నాళ్లు సాధనచేసినచో భగవంతుడు వీరికి సరియైన మార్గమును జూపును.

కొన్నాళ్లకుమునుపు 'మ.' తో శ్రీరామకృష్ణగురుదేవు డిట్లు చెప్పియుండెను: 'నీ విక్కడ అతిథిశాలయం దన్నము ప్రతిదినము పుచ్చుకొనరాదు. అది సాధువులకొఱకు బిచ్చగాండ్రకొఱకును ఏర్పఱచబడినది. నీకు వండిపెట్టుటకు నెవరినైన కూడ దీసికొనిరమ్ము.' అందువలన 'మ.' తో వంటమనిషికూడ వచ్చియుండెను. వంటచేసికొనుటకు స్థలమును పాలనొసగుటకు పాలవానిని ఏర్పాటు చేయమని శ్రీరామకృష్ణులవారు రామలాలున కాదేశించిరి.

కొంతసేపటికి రామలాలు అధ్యాత్మరామాయణము చదువదొడగెను. శ్రీరామకృష్ణగురుదేవుడు, 'మ.' వినుచుండిరి:

"శ్రీరామచంద్రుడు సీతను వివాహమాడి అయోధ్యాపురికి వచ్చుచుండెను. మార్గమున పరశురాముని కలసికొనెను. శ్రీరాముడు హరధనుస్సు విఱచుటనువిని భార్గవుడాతని కష్టపెట్టదలచెను. దశరథుడు మిక్కిలి చింతాగ్రస్తుడయ్యెను. అంతట పరశురాముడు మరియొకధనుస్సు విసరి దీనికి గుణమును సంధింపుమనెను. శ్రీరాముడు చిఱునవ్వునవ్వి ఎడమచేతితో విల్లునుబట్టి గుణమును సంధించి బాణమునుబట్టి 'దీని నెందు ప్రయోగింపమందు' వని యడిగెను. పరశురాముని గర్వమణగెను. అతడు శ్రీరాముని పరబ్రహ్మముగా దెలిసి స్తుతింప నారంభించెను." ఈ స్తోత్రమును విని నంతనే శ్రీరామకృష్ణగురుదేవుడు భావావిష్టుడయ్యెను. అపుడపుడు 'రామ్, రామ్' అని అత్యంత మధుర కంఠస్వరముతో బలుకుచుండెను.

పిదప శ్రీగురుదేవుడు రామలాలునుజూచి 'గుహుని వృత్తాంతమును జదువు'మనెను.

శ్రీరామచంద్రుడు పితృవాక్య పరిపాలనార్థము వనమునకు బయలుదేరి పయనించుచుండ గుహుడు చకితుడయ్యెను. అతనికన్నుల వెంట నీరు ప్రవహించెను. కొయ్యబొమ్మవలె నిశ్చేష్టుడయ్యెను. పిమ్మట రామచంద్రుని సమీపించి తనయింటికి ఆహ్వానించెను. శ్రీరాముడతనిని ప్రేమతో ఆలింగనముచేసికొనెను. గుహుడు శ్రీరామచంద్రునకు ఆత్మసమర్పణము గావించుకొని యిట్లు విన్నవించెను:

'నీవు నావాడవు. నీకు నాప్రాణము, ధనము, రాజ్యము సమస్తము సర్పించితిని. నీవే నా భక్తివి,ముక్తివి. నా శుభకార్యమవుగూడనీవే. నీకు నా శరీరమునుగూడ సర్పించితిని.

శ్రీరామచంద్రుడు పదునాలుగేండ్లు జటావల్కలధారియై కందమూలములనే తప్ప మరి దేనినీ భుజింపడయ్యె. పదునాల్గుసంవత్సరముల యనంతరము రాముడింకను రాకపోవుటవలన గుహుడు అగ్నిప్రవేశముచేయ నిశ్చయించెను. ఆసమయమున హనుమంతుడువచ్చి శ్రీరామచంద్రునిరాకను దెలిపెను. ఈ పలుకువిని గుహుడు మహానందమునొందెను. కొంతసేపటికి శ్రీరామచంద్రుడు సీత — పుష్పకవిమానమున వచ్చిరి.

"దయాళువు పరమానందపు ప్రేమాధీన రామచంద్రుడు భక్తవత్సలగుణధాముడు నయిన శ్రీరామచంద్రుని జూచి ప్రేమభక్త శ్రేష్ఠుడు గుహుడు పులకాంకితుడయ్యెను. గాఢాలింగనము చేయునపుడు ప్రేమాశ్రువులతో శ్రీరామచంద్రుని శరీరమును తడిపెను. నలుదిశల జయజయ నినాదములు విన వచ్చెను."

మధ్యాహ్నభోజనానంతరము శ్రీరామకృష్ణ గురుదేవుడు కొంచెము విశ్రమించెను. ఈ సమయమున డాక్టర్ శ్యాము, మరికొందరు అక్కడకు వచ్చిచేరిరి. శ్రీరామకృష్ణగురుదేవుడు వారితో సంభాషింప మొదలిడెను.

శ్రీరామ :— కర్మ ఎల్లప్పుడును చేయ నవసరములేదు. ఈశ్వరదర్శనానంతరము కర్మ తనంతట నదియే సమాప్తమగును. కాయ తయారయిన పిదప పువ్వుయొక్క ప్రయోజనములేదు. అది తనంతటనే రాలిపోవును.

ఎవనికి భగవద్దర్శనమయినదో వాడు సంధ్య గూడ వార్వ నవసరములేదు. సంధ్యావందనము గాయత్రియందు లయించును. అప్పుడు గాయత్రీజపమే చాలును. ఆగాయత్రి ఓంకారమున లయించును. అపుడు గాయత్రీజపము గూడ అనవసరము. ఓంకారోచ్చారణమే చాలును. ఆహ్నికకృత్యము లెన్నాళ్లు? హరి నామము లేక రామనామజపమునందు పులకాంకితుడుగాని యంతవఱకే. ధనోపార్జనము కొఱకో లేక వ్యాజ్యెములందు జయించుటకొఱకో పూజచేయుట మంచిదికాదు.

ఒక భక్తుడు:— అందఱు ధనముకొఱకే పాటుపడుచున్నట్లు చూచుచున్నాను నేను. కేశవచంద్రసేనుడు తనకుమార్తెను రాజుగారి కిచ్చి వివాహము చేయింపలేదా?

శ్రీరామ:— కేశవునివిషయము వేఱు. నిజమయినభక్తు డేప్రయత్నమును జేయకపోయినను భగవాను డతనికొఱకు సమస్తమును సిద్ధము చేసియుంచును. రాజకుమారుడు అడుగకపోయినను అతనికి ప్రతిమాసము సొంత ఖర్చులకు ధనమొసగబడును. ధనసముపార్జనార్థము పాటుపడుచున్న ఉద్యోగస్తులమాట నేను చెప్పుటలేదు. సరియైన రాజపుత్రుని విషయమే చెప్పుచున్నాను. సరియైన భక్తునకు కోరికలేయుండవు. అతనికి వలయునవన్నియు తమంతట తామే లభించును. భగవద్గీతయందు 'యదృచ్ఛాలాభుడు' అని చెప్పబడియున్నది.

సద్బ్రాహ్మణుడు, కామనారహితుడునగు వాడెట్టి యవస్థయందయినను సంతుష్టుడుగనే యుండును.

ఒకభక్తుడు:— చిత్తము. సంసారమునం దెట్లుండవలయును ?

శ్రీరామ:—బురదలోని చేపవలెనుండి, సంసారమునువిడిచి దూరముగానుండి కొన్నాళ్లు

నిర్జనస్థలమున భగవద్ధ్యానము గావించిన భక్తి జనించును. అపుడు అతడు నిర్లిప్తుడై యుండ గలడు. బురదలోనున్నను చేపకు బురద అంటుకొనదు. ఇట్లు భక్తుడు అనాసక్తుడై సంసారమున నుండగలడు.

'మ.' తనపలుకులను గమనించివినుటను గ్రహించి శ్రీగురుదేవుడిట్లుపలుక నారంభించెను. తీవ్రవైరాగ్యముకలిగిననే భగవానుడు లభించును. సంసారము దావానలమువలె జ్వలించును. స్త్రీపుత్రాదులు పాడుపడ్డ బావివలె గనుపింతురు. అట్టివైరాగ్యము కలిగిన యెడల నతడు గృహమును త్యజించును. అనాసక్తుడైయుండుట మాత్రమే కాదు, కామినీ కాంచనములే మాయ. ఎవరైనను మాయను సరిగా గుర్తించినచో అది వారినుండి పలాయనమగును. పులితోలు గప్పుకొని యొకడు భయపెట్టుచుండెను. తాను భయపెట్టుచున్న వ్యక్తి 'ఇకచాలు నీవెవరవో నే నెఱుగుదునులే. నీవు మాహరివిగదూ' అన్నంతనే ఆ వ్యక్తి వానిని వదలి మరియొకనియొద్దకు బోయెను.

స్త్రీలందరును శక్తిస్వరూపిణులే. ఏది ఆది శక్తియో అదియే స్త్రీరూపిణియై యున్నది. ఆధ్యాత్మరామాయణమున నిట్లున్నది: 'శ్రీ రాముని నారదాదులు స్తుతించుచు 'ఓ రామా! పురుషులందరును నీవు. ప్రకృతి యెన్నిరూపముల ధరించినదో ఆరూపములన్నియు సీతయే ధరించినది. నీవింద్రుడవు, సీత ఇంద్రాణి. నీవు శివుడవు సీత శివాణి, నీవు నరుడవు సీత నారి. మరి ఇంకేమిచెప్పవలయును? పురుషుడున్నచోటంతయు నీవు. ఎచ్చట స్త్రీయో అచ్చటంతయు సీతయే.'

(భక్తులతో) మనము తలచుకొన్నచో సమస్తమును త్యజింపజాలము. ప్రారబ్ధము, సంస్కారములు— ఇవన్నియునున్నవి గదా! ఒక యోగి ఒక రాజుతో నిట్లు చెప్పెను. 'నీవు నాదగ్గర కూర్చొని భగవంతుని ధ్యానింపుము' అంతట రాజు 'అవన్నియుజరుగవు. నేనునీదగ్గర కూర్చొనవచ్చును, కాని అనుభవనీయములగు నాభోగము లింకనుగలవు. అడవిలోనున్నను అచ్చటను రాజుగావచ్చును. నాకింకను భోగేచ్ఛగలదు.'

నటవరపాండ్యా చిన్నప్పు డొకతోటలో ఆవుల మేపుచుండెను. కాని ఆత డెన్నియో భోగము లనుభవింపవలసియుండెను. అతడు పెద్దవాడయినపిదప ఆముదపుగానుగ పెట్టి ఎంతో డబ్బు సంపాదించి, చివరికి ఆలంబజారులో పెద్ద వర్తకుడయ్యెను.

ఒక మతానుసారము స్త్రీలతోగూడి ఆధ్యాత్మిక సాధనలు చేయవచ్చునని యున్నది. కర్తాభజులు వారి స్త్రీలమధ్యకు నన్ను దీసికొని పోయిరి. వారందరు నా చుట్టును గూర్చొనిరి. వారందఱను 'తల్లీ తల్లీ' యని పిలువ నారంభించితిని. అపుడు వారు నన్నుజూచి 'ఈయన ప్రవర్తకుడు. ఈయన కింకను దారి తెలియలేదు' అని చెప్పుకొనిరి. వారి మతానుసారము ప్రవర్తకుడు ప్రారంభదశలోనివాడు. అటుపై సాధకుడు. తరువాత సిద్ధుడు. అటుపిమ్మట సిద్ధులలో సిద్ధుడు. ఒక స్త్రీ వైష్ణవచరణునియొద్దకు బోయి కూర్చొనెను. దానినిగూర్చి పిమ్మట అతని నడుగగా అత 'డా స్త్రీ బాలికాభావము గలది' అని చెప్పెను.

భార్యాభావమున మనుష్యుడు పతనము నందును. మాతృభావమే శుద్ధభావము.

అచటికి వచ్చిన భక్తులు కొందరు కాళికాదేవిని ఇతర దేవుళ్లను జూచివచ్చెదమని చెప్పి వెళ్లిపోయిరి.

నిశ్శ్రేయసము

శ్రీ రామకృష్ణదాసు

శ్రీ రామానుజులు గురువువద్ద రహస్య మంత్రోపదేశం పొంది, వెంటనే ఎత్తైన గోపుర మెక్కి విన్నవారందరికీ ఆ మంత్రాన్ని ఘట్టిగా ఉపదేశించారట. అలాంటి గోపురమే ఎక్కి, అంత ఘట్టిగానూ చాటవలసివస్తే నేననేదిది : "ఉన్నాడు. పరమేశ్వరుడున్నా"డని. "నువ్వు చూశావా?" అని అడుగుతారా? లేదు. ఇంతవరకూ చూడలేదు. అయితేనేం? నేనే చూడాలా? చూచినవారెందరో మహాను భావులు—ప్రహ్లాద నారద పరాశర పుండరీక వ్యాసాంబరీష శుకశౌనక ఋషీశ్వరులూ; దర్శనకారులూ; ఉపనిషద్దేశికులూ; జీసస్, జొరాస్టర్, మహమ్మద్, నానకు ప్రవక్తలూ; నాగార్జున, శంకర, రామానుజ, మధ్వగురు శ్రేష్ఠులూ; అప్పర్, తిరుజ్ఞానసంబందర్, కబీర్, రామానంద, చైతన్య, రామకృష్ణ పరమహంసులూ; రామదాస, పురందర, దీక్షిత, శ్యామశాస్త్రి, త్యాగరాజాది వాగ్గేయ కారులూ—కీర్తించి చెప్పినారే? వారిసాక్ష్యము చాలదూ? మనము నమ్మే ఏ విషయానికి మాత్రము ఇంతమంది సాక్షులున్నారు? వారు సూచించిన దారుల్లో సాగిపోయినట్లయితే మనముకూడా పరమేశ్వరుని ప్రత్యక్షముగా చూడగలమనడములో పొరపాటేమిటి? మరి అయితే వారు చూచిన్న పరమేశ్వరుడున్నాడన డానికి సందేహమెందుకూ?

సందేహం లేదు. "ఉన్నాడు. పరమేశ్వరుడున్నాడు." "ఇప్పుడు మళ్లీ ఎందుకంటున్నావూ? ఇంకా క్రొత్త సాక్ష్యము ఏది దొరికిందీ?" అని అడుగుతారా? చెప్తున్నా. వినండి. దివ్యదర్శనం పొందినవారి అనుభవాలు—వారు వర్ణించినవే—పోల్చిచూస్తే అవన్నీ ఒక్కలాగున్నాయి. ఇంతకంటె బలమైన సాక్ష్యమేముంటుందీ? చిత్తగించండి రామకృష్ణస్వామి సాక్ష్యము. "ఒకనాడు మరీ మరీ కుంగిపోయాను. ఇక జగన్మాత దర్శనము కాదనుకున్నాను. ఈ జన్మకు ఆ అమృత గడియలు లేవుగాబోలనిపించింది. అకస్మాత్తుగా దేవి హస్తములోని ఖడ్గముమీద దృష్టిపడింది. ఆ కత్తితో ఈ వృథాజీవితాన్ని ముగించవచ్చుననే ఊహ మెరుపులాగ తగిలింది. ఒక్క ఉదుటున ఆ కత్తి పట్టుకున్నాను...దృశ్యమాన ప్రపంచమంతా,—ద్వారాలూ, కిటికీలూ, దేవాలయమూ అదృశ్యమైపోయినై. సర్వమూ మాయమైపోయింది. దానికి బదులు అనంతమూ, దీప్తివంతమూ అయిన చైతన్యసముద్రము కనబడింది. ఏవంక చూచినా ఉత్తుంగ కాంతితరంగాలే లేస్తున్నాయి. గంభీరఘోషముతో నన్ను ముంచెత్తడానికి మీదమీదకి వచ్చాయి. క్షణంలో నామీదే విరిగి నన్ను ముంచేశాయి. నాకు ఊపిరి ఆడలేదు. బాహ్యస్మృతి నశించిపోయి పడిపోయినాను. ఆనంద

సాగరము నా చుట్టూ తరంగితమైంది. అంతరాంతరాలలో జగన్మాత దివ్యస్ఫురణ నిండిపోయింది'' అని చెప్పారు రామకృష్ణస్వామి.

థెరిస్సా యోగినికి కూడా యిక లాభము లేదని నిరాశ చేసుకున్న ఘడియలలో ఇలాంటి ఉప్పెనే కనబడిందిట. బ్రహ్మాండమైన వెల్లువ—అదృశ్యమహాశక్తి దండయాత్ర, సరిగ్గా ఇటువంటి సముద్రమే—ఆమెనుకూడా ముంచెత్తింది. ఆ తరువాత సాల్సెడో, డాజాల బండబలవంతమువల్ల ఆమె—ఎంత బాధపడుతూనేనా—పరమాత్మను జీససుయొక్క శరీరములో బిగించుకోవలసివచ్చింది.

దివ్యదర్శనము కాంతివెల్లువలాగు కనబడడముకూడా పురాతనానుభవమే. ప్రెసిడెంటు ఫిన్నీ పొందిన దర్శనమును గురించి చెప్తాడు జోన్సు: ''అది కరిగిన ప్రేమతరంగాలుగా మీదపడినది. ఈ కెరటాలు నామీదనించి, ఇంకా మీదనించి, ఇంకా మీదనించి, ఒకటి తరవాత ఒకటి వచ్చి ముంచెత్తినయ్...''

నాకు చూడగా ఈ సముద్రము మన పురాణాల్లోని క్షీరసాగరమే అనిపిస్తోంది. అది పాల సముద్రము కాదు. చైతన్యకాంతిసముద్రమంటాను. చరిత్రలనే ఉన్నది వున్నట్టుగా లిఖించక ఆలంకారికముగా ప్రచారముచేసిన ప్రాచీన భారతీయులు దివ్యదర్శనమును పాలసముద్రముగానూ, అందున్న (ట్లుగా వారు నిర్మించుకున్న) భోగీంద్ర భోగమణిరాజిత పుణ్యమూర్తిగానూ వర్ణించినారంటే వింత ఏమున్నది? పురాణోక్త క్షీరసాగరము పరమాత్మదీప్తితరంగితానందసముద్రమే నంటాను. ఎందరో మహానుభావులు దీనిని దర్శించినారు. ఇది నిత్యము, సిద్ధము, అనుభవైకవేద్యము.

గురుమహారాజు సచ్చిదానందసాగరమును దర్శించి తృప్తిపడి ఊరుకోలేదు. సనకసనందనులూ, నారద అంబరీషులూ, శ్రీ రామానుజులూ సాధించిన సవికల్పకసమాధిని తరించి ఆయన పై మెట్టుకెక్కి నిర్వికల్పసమాధిని పొందినారు. వినండి ఆయన మాటలు: ''నా మనస్సును, అన్నిబంధాలూ తెంపి ఆత్మలో లీనము చెయ్యమన్నాడు దిగంబర గురుస్వామి తోతాపురి. తక్కినరూపాలన్నీ సుళువుగా తోసివేసినాను. కాని ఉజ్జ్వల నీలదేహ జగన్మాతృ సుందరరూపము మాత్రము నా కంటికెదురుగా నిలిచినప్పుడు నేనశక్తుడనైపోయినాను. అన్నానుగదా ''స్వామీ! ఇక లాభములేదు. ఇది వృథాప్రయాస. మీరు చెప్పే నిర్గుణబ్రహ్మమును నేను గుర్తించలేను'' అని. ఆయన నన్ను వదలిపెట్టలేదు. ''ఏమన్నావు? చేతకాదనా? నువ్వు చేసితీరాలి'' అని చుట్టూ చూసి ఒక గాజుముక్కను తెచ్చి, నా భ్రూమధ్యమునగుచ్చి 'ఈ బిందువుమీద మనసు నిల్పు' మన్నాడు. నా శక్తినంతటినీ కూడదీసుకుని మనస్సు నిలిపాను. జగన్మాత సుందరరూపము ఎదుట నిలిచినప్పుడు నా వివేకమును ఖడ్గముగా ఉపయోగించి రెండుగా నరికినాను. ఆఖరి అడ్డు తప్పుకున్నది. సగుణతలమునుండి జారి ఆత్మ నిర్వికల్పసమాధిని చేరినది'' అని గురుమహారాజు సాక్ష్యము. ఈ కడపటి విగ్రహధ్వంసమెంత యుదాత్తము?

థెరిసా పరమాత్మను బైబిలు వర్ణించిన జీససు అల్పశరీరములో ఇముడ్చుకున్నట్లే భారతీయ సిద్ధపురుషులూ, పరమభక్తులూ, పరమాత్మను కవులు వర్ణించిన భోగీంద్రభోగ మణిరాజిత పుణ్యమూర్తిలోనో, సాయంకాల నటన్మహానటవిద్యున్మూర్తిలోనో ఇముడ్చు

కున్నారు. ఇష్టదైవమనే సుందరవాతాయనము లోనుంచి అనంతుని విశ్వవిభూతిని గుర్తించినవారు, ఎందరో మహానుభావులు, తమ పరమానుభవాన్ని మళ్లీ మళ్లీ పొందడానికి ఆ పరమరూపమునే మోడ్పుకరములతో శరణుజొచ్చినారు. శ్రీ రామానుజులవలె భక్తకోటికి ఆ రూపమునే పరమగమ్యముగా కేలెత్తి చూపినారు. అంతమట్టుకది న్యాయమే. రామకృష్ణులకు తోతాపురివలె రామానుజులకు శంకరులు తారసిల్లియుంటే?—ఇరువురూ దర్శించిన భోగీంద్రభోగమణిరాజిత పుణ్యమూర్తి నావరించియున్న బృహదాత్మానందసముద్రమును గుర్తించి సగుణతలమునుండి జారి నిర్వికల్పసమాధిని చేరకుందురా?

గురుమహారాజు నిర్వికల్పసమాధిని అనుభవించీకూడా తోతాపురివలె మాయామోహవిదగ్ధులైన జనసామాన్యమునకు దూరమైపోక తిరిగి సగుణబ్రహ్మారాధన జరిగే భజనలో చప్పట్లు చరిచినారు. "బ్రహ్మమనే కలకండకొండనుచేరి నోటికందినంత ముక్కను కరిచి పట్టుకుపోతూ బ్రహ్మమును పూర్తిగా తెలుసుకున్నామనుకుంటారు ఎందరో! ఎంత అసందర్భమూ?" అని నవ్వుకుని రామకృష్ణులు కాళీమాతద్వారానే కాక సిద్ధులు పూర్వము అవలంబించిన మార్గాలన్నిటిద్వారాను బ్రహ్మను తెలుసుకోవాలని సమకట్టినారు. క్రైస్తవుల పద్ధతీ, మహమ్మదీయుల పద్ధతీ కూడా ఆయన సాధకముచేశారని వింటాము. దివ్యమార్గాలన్నిటా నడచి ఈ వింత బాటసారి కలకండకొండ రుచిని పెక్కువిధాల రుచిచూచినారు. ఈ దివ్యానుభవాలకోసమే రామకృష్ణులు కొంచెపాటి 'నా'త్వమును మిగుల్చుకొని లోకసంగ్రహాము చేసినారు.

ఈ దశలో స్వామి ఉపదేశాలు దివ్యదర్శనముచేసి సారూప్యతనందిన సిద్ధుని ఉపదేశాలలాగ కనపడతాయి. నిర్గుణబ్రహ్మమునుగురించి ఆయన ఎక్కువగా చెప్పలేదు. మీదుమిక్కిలి "నిప్పూ దహనశక్తీ వలెనే బ్రహ్మమూ శక్తీ ఒక్కటే. పాలూ తెలుపూ వలె బ్రహ్మమూ శక్తీ వొక్కటే. రత్నమూ ప్రకాశమూ వలె బ్రహ్మమూ శక్తీ వొక్కటే" అని ఈ సంతతయాత్రికుని ఉపదేశము. అవసానదశలో మాత్రము పరమహంసస్వామి నావరించియుండిన 'నా'త్వపు ఘటము బీటలువారినది. కంఠములో రణము లేచి ఆహారమేదీ తీసుకోడానికి వీలుదొరకని కష్టసమయములో "ఆహారము తీసుకునేందుకు వీలుకలగజేయమని జగదంబను కోరరాదా?" అని బ్రతిమాలే శిష్యులతో ఆయన అన్నమాటలు: "'ఇన్ని నోళ్లద్వారా తింటున్నావు చాలదా? ఆ వొక్క నోటితో తినకపోతేనేమి?' అంటుంది అమ్మ." ఈ సర్వభూతాత్మసమత్వము స్వామిలో చివరిరోజులలో వేయిదళాలుగా విరిసిపోయింది. ఉప్పుబొమ్మ తాను వేయిదారుల్లో నడిచి చూచిన సముద్రపులోతు నెరుగుటకు మునిగినది, 'నా'త్వపు ఘటము భగ్నమై జీవాత్మ పరమాత్మతో ఏకమైనది. ఇది నిశ్శ్రేయసము. జీవితానికి పరమగమ్యమిది. మనమంతా నడవవలిసినది దీని వైపు.

శ్రీ రామకృష్ణ పరమేశ్వరుడు

శ్రీ దేవరకొండ నారాయణశాస్త్రి

(గతసంచిక తరువాయి)

ఇక, శ్రీ రామకృష్ణుడు సర్వాశ్రమీయులకును అనుసరింప దగిన మాదిరి పురుషుడని చెప్పబడియెనే, ఊర్ధ్వ రేతస్కుడగు ఆయన నడవడిని గృహస్థులు ఆదర్శముగ స్వీకరించుటయెట్లు? 'అస్ఖలిత బ్రహ్మచర్య వ్రతులై మోక్షమార్గమున ఒకరి కొకరు సహాయ భూతులై భగవచ్చింతా పరాయణులై మనుటయే దంపతుల మహోచ్చాదర్శము.' అని శ్రీశారదా రామకృష్ణులు తమ ఆచరణ మూలమున లోకమునకు బోధించియుండుట నిజమే. మహాగృహియగు శ్రీ నాగమహాశయుని వంటివారును ఈగృహస్థ ధర్మ విశేషమును అనువర్తించి యుండినట్లు తెలియవచ్చు చున్నది. కాని యీ గృహస్థాదర్శము గృహవ్రతులెల్లరును పాటింప దగిన దని యంగీకరించుటకు ఎన్నియో సంశయములు అడ్డము వచ్చుటయు నిజమే. ప్రధాన సందేహమిది: ఈ గృహస్థ ధర్మావలంబనమున "ప్రజాతంతుం మావ్యవచ్ఛేత్సీః" ప్రజోత్పత్తి పరంపరను ఛేదింప వద్దు" అను ఉపనిషదాదేశము పరిపాలింపబడదే? దీనికి మా సంక్షిప్త సమాధానమిది: పై ధర్మాదేశము ఏయుపనిషత్తు నందుగలదో, ఆ యుపనిషత్తునందే యిట్లుగూడ ఉపదేశింపబడినది: "యది తే కర్మవిచికిత్సా వా వృత్త విచికిత్సా వా స్యాత్, యే తత్ర బ్రాహ్మణా స్సమర్శినః...ధర్మ కామాస్స్యుః యథా తే తత్ర వర్తేరన్, తథా తత్ర వర్తేథాః, ... యథా తే తేషు వర్తేరన్, తథా తేషు వర్తేథాః" "మీకు ఏ సందర్భములలోనైన ధర్మసందేహము కలిగెనేని అట్టి సందర్భములలో విచారశీలురు ధర్మకాములు నగు బ్రాహ్మణులు ఎట్లు ప్రవర్తింతురో మీరును అట్లే ప్రవర్తింపుడు." (తైత్తిరీయోపనిషత్తు. శిక్షావల్లి. 11 వ అనువాకము.) కాబట్టి శ్రీరామకృష్ణునివలె—శ్రీ నాగమహాశయునిపగిది—వివాహితులయ్యు అఖండబ్రహ్మచర్య పరిపాల నేచ్ఛులు—అకామ స్వభావులు - * వారివలెనే వర్తించుట అధర్మము కానేరదు కదా. మఱియు శ్రీరామకృష్ణ నాగమహాశయుల వంటి బ్రహ్మజ్ఞుల ప్రవర్తనము ఉత్తమ ధర్మ సంయుక్తమైన దనియే తీర్మానింప బడవలయును. ధర్మశాస్త్ర కారులకు గూడ మహాత్ముల యాచరణయే ప్రమాణమని వాదించు విబుధులునుకలరు. "మహాజనోయేన గతాస్స పంథా" "మహనీయులు ఏ మార్గమున బోయిరో, అదియే అనుసరణీయమగు ధర్మ

---

* శ్రీ నాగమహాశయుడు జన్మముచే బ్రాహ్మణుడు కాకున్నను, "య ఏతదక్షరం గార్గి విదిత్వాఽస్మాల్లోకాత్ ప్రైతి స బ్రాహ్మణః" (బృహదారణ్యక) అను యాజ్ఞవల్క్య ప్రవచనమునుబట్టి యతనిని బ్రాహ్మణుడని భావింపవచ్చును.

పంథ” అనియు ఆర్య నిర్ణయము కలదు. శ్రీశారదా రామకృష్ణుల దాంపత్యాదర్శమును ధీరప్రకృతి కలవారు మాత్రమే పూర్తిగ పాటింప గలరుకాని, వారిని ఆదర్శముగ ఎన్నుకొనినంత మాత్రమున అందఱును వారి అసిధారోపరిగమనమును అనుకరింపజాలరు. “ఆదర్శమును పాటించువాడు వేయితప్పులు చేసినయెడల, ఏ యాదర్శమును లేని వాడేబది వేల తప్పులు చేయునని నేను నిశ్చయముగా జెప్పగలను” అని శ్రీ వివేకానంద మస్కరీంద్రుడు వచించినట్లు, గేస్తులు శ్రీ శారదారామకృష్ణులను ఆదర్శముగ గ్రహించుట తమ తప్పులను తగ్గించుకొనుటకు బాగుగ ఉపకరింపగల్గదు. ఆమధ్యలో దైవానుగ్రహ మున్నచో “ప్రజాతంతుం...” అను ధర్మ పరిపాలనము కూడ జరిగి, “ఒకరిద్దరు సంతానము కలుగగనే భార్యయు మీరును సోదర భావముతో జీవింపవలయును” అని శ్రీ రామకృష్ణులవారు మాటలచే దెలిపిన గృహస్థాదర్శమును పూర్తిగా అనువర్తించు సమర్థత లభింపవచ్చు. శ్రీ వారి కఠోర బ్రహ్మచర్య వర్తనము నటుంచి, యితర విషయములలో వారు సహధర్మిణి పట్ల వహించిన వైఖరి అతి సామాన్య గృహస్థులు సైతము అనుసరింప దగినది. అర్ధాంగియెడగల వారి సముత్కట ప్రేమమును శ్రీ శారదాదేవి చరిత్ర వేనోళ్ల దెలుపుచున్నదికదా.

ఇక శ్రీ రామకృష్ణ ప్రభావమును గూర్చి కొంచె మరయుదము. శ్రీరామకృష్ణ మహాదేవునకు ఆత్మసమర్పణ మొనర్చియు శ్రీ గిరీశచంద్రుడు తన మునుపటి పాపవృత్తులను స్మరించి దుఃఖాక్రాంతుడై కలవర పడుచుండ ఆ భగవానుడు “ఓయీ, మతిహీనుడా! నిన్ను పట్టుకొనినది బురద పామనుకొను చుంటివా? కాదది విషసర్పము. పరుగెత్తి నీవింటికి పోయినను మరణింప వలసినదే.” అని అంతరార్థగర్భితముగా బలికియుండెనట. అది నిక్కము. త్రాచుపాముయొక్క కాటుపడి దాని విషమెక్కినచో జీవునకు స్థూలశరీరమునుండి మాత్రము విడుదల కావచ్చును. శ్రీరామకృష్ణ కృష్ణసర్పముయొక్క కాటుపడి తద్విషమెక్కనేని, జీవుడు అనేక యుగముల పర్యంతము తన్ను వెన్నంటి తిరుగు సూక్ష్మకాయము నుండి విడువబడి తన సహజ సర్వగతత్వమును * గురుతించును. శ్రీరామకృష్ణ కృపప్రసరించిన వారికి ప్రథమమున లభించునది భగవత్పరితాపము – లేక భగవదున్మాదము. అదియే శ్రీరామకృష్ణుడు అను నాగుబాముయొక్క విషము. దాని ప్రభావము అనిర్వాచనీయము. అది యధికము గలవాడు ఏ సాధనయు జేయనక్కఱలేదు. అన్ని సాధనలును అందేయిమిడియున్నవి. ఆదుర్భర విషము సర్వదేహమునను వ్యాపించి బాధపడుచున్న వాని దివ్యసన్నిధికి భగవంతుడే పరుగెత్తివచ్చి వానిని గాఢాలింగన మొనర్చుకొని పరమానందమయుని జేయగలడు. అట్టి మహాభాగ్యమును బ్రసాదించు ఆ సర్వారాధ్యుని యొక్క–ముక్తడగు వఱకు తన భక్తుని విడువని పరమ ప్రేమ

* “నిత్య స్సర్వగత స్థాణు రచలోఽయం సనాతనః” అను గీతావచనమున ‘అయః’ అను పుంలింగ సర్వనామము వెనుకటి 22 వ శ్లోకమునందలి “దేహీ” అను పదమునకు సంబంధపఱచబడి ‘జీవేశ్వరైక్యసిద్ధాంతము’ స్పష్టీకరింపబడినది.

మూర్తియగు శ్రీరామకృష్ణ దేవునియొక్క - మాహాత్మ్యమును సాంతముగ నెవరెఱుగగలరు? ఆతని మహత్త్వమును అతడు మరణావస్థలో నున్న సమయమున గూడ పరిశీలించిన యాతని ప్రియతమ శిష్యుడు ఇట్లు పల్కియున్నాడు: "రామకృష్ణపరమహంస కంజలి ఘటించు వారా క్షణముననే దివ్యులై వెలయుదురు." ఆ పురుషోత్తముని సంబంధముగల గ్రంథములు సహితము మహామహిమాన్వితములై యున్నవని క్రింద దెలుపబడు వృత్తాంతములవలన గ్రహింపవచ్చును: సుమారు ఇరువదిమూడు సంవత్సరములుగల ఒక యువకుడు శ్రీ రామకృష్ణ వివేకానంద గ్రంథావళిని చదువుట సంభవించెను. 'శ్రీ రామకృష్ణ ప్రభ' అతనికి సోకుటచే గాబోలు వెంటనే అతని మనస్సు మార నారంభించెను. అప్పుడప్పు డతడు శ్మశానమున కరిగియు ధ్యానప్రార్థనలు సలుపుచుండి నట్లు తెలియవచ్చుచున్నది. శ్రీ రామకృష్ణ గురుదేవుడు 'హోమపక్షి' దృష్టాంతముతో వచించియున్న విషయము అతని హృదయమున గాఢముగ నాటుకొనెను. అతడు సన్న్యసింపదలచెను. కాని అప్పటికి సంవత్సరము క్రితమే పెండ్లియైయుండి భార్య కాపురమునకువచ్చి యేడెనిమిది నెలలు మాత్రమే యైయుండెను. పదునాఱేండ్ల వయస్సుగల అతనిభార్యకూడ సుశీలయు భక్తియుక్తయు నైయుండెను. "నిరపరాధియైన ఆ సుగుణవతిని వీడి ఆమె జీవితమును దుఃఖమయము గావించుట ధర్మమా? అయ్యో! నేనేల పెండ్లి చేసికొంటిని?" ఇట్టి ఆలోచనలతో అతని హృదయమున పెద్ద కలత రేగెను. అప్పుడతడు "సంసారము త్యజింప నిశ్చయించుకొన్నా"ననియు "అది పాపకృత్యమా కాదా?" అనియు ఒకరిద్దరి మిత్రులతో యోచించినాడు. అంతట ఆ వార్త ఆనోట ఈనోట బడి ప్రాకిపోయి ఆయూరంతయు వ్యాపించెను. అతని స్నేహితులు, హితాభిలాషులు ఒకరొకరు వచ్చి అతనికి బుద్ధిచెప్ప దొడగిరి. ఆ సందర్భమున అపుడపుడు వారుభయులును ఒకరిపై నొకరు 'ఏకాక్షర ప్రయోగములు' చేయుటయు సంభవించినది. బుద్ధి చెప్పవచ్చినవారి ఏకాక్షరము 'ఛీ'. అతనిది 'ధూ'. హితోపదేశపరంపరలచే అతడు విసిగి కొంచెము వేదాంతము నెఱిగిన యొక బంధువునకు తాను నిశ్చయించుకొన్న కార్యముయొక్క ధర్మాధర్మముల నిర్ణయము నభ్యర్థించుచు ఒక యుత్తరము వ్రాసెను. కొన్ని కారణములచే ఆ బంధువు సమాధానమీయలేదు. ఎట్లో అతడే సమాధానపడి తనయింటిలో ఒకభాగమున అడ్డగోడ గట్టించి గదిగాజేసి, అందు ఒక పెద్ద కాళీమాత పటమును కోదండరాముల పటమును తెచ్చియుంచి, వానికి పూజాదుల నొనర్చుచుండెను. అతడు, అతనిభార్య, అతని తల్లి, ఈ ముగ్గురే అతని కుటుంబమున గలవారు. ఆ యింటి కతడే యజమాని. ఎవ్వరైనను తనకోసము వచ్చి అడిగిన ఇంటిలో లేడని చెప్పుడని భార్యతోను, తల్లితోను చెప్పి, తలుపులువైచుకొని ఆ గదిలో గూర్చుండి ధ్యానప్రార్థనలు, ఆధ్యాత్మిక గ్రంథపఠనము, రామకోటి లేఖనము, వీనితో అతడు దినమున చాలకాలము గడపుచుండెను. ‡ ఏడెనిమిది మాసము లిట్లు జరిగిన పిమ్మట ఒకనాడు ఏ యుద్దేశముచేతనో అతడెవ్వరికిని చెప్పక వారణాసికి వెడలెను. మార్గమధ్యమున గనబడిన యొక స్వగ్రామవాసికి 'నేను కాశికి

‡ ఈ యుదంతమునందలి కాలపరిమాణము అంచనాగా తెలుపబడినది.

పోవుచున్నా'నని యతడు తెలిపియుండ ఆ సంగతి తెలిసి అతని తల్లియు భార్యయు దుఃఖించుచుండిరి. భగవంతు డతని బుద్ధిని మరలించుటచే అతడు కాశీ గయా క్షేత్రయాత్రలను ముగించుకొని ఒకటిన్నర నెలకు స్వగ్రామమునకు మరలివచ్చెను. అప్పటికిని అతని తిక్క తక్కువకాలేదు. ఆ గ్రామమున గల రామదేవునకు రథోత్సవము జరుప సంకల్పించి తనకు 'ఖాతా' ఉన్నవారియొద్ద ప్రాంసరులు వ్రాసి యిచ్చి కొంతపైకమునుదెచ్చి కట్టెలు వగైరా సామానులు కొనితెచ్చి పనివారిని బిలిపించి రథముచేయింప నారంభించెను. "అప్పుగొని సేయువిభవము... దెప్పరమై మీద గీడుదెచ్చు" నని అతని హితాకాంక్షులు అతని నా పని నుండి వారింపదలచియు, అందులకు వలయు సామానులు తెచ్చినాడు కనుకను, భగవత్కార్యము కాబట్టి దాని నాటంకపఱచిన ఏమి కీడు మూడునో యను భయమువల్లను అతని నాటంకపఱచుట కెవ్వరును సాహసింపలేదు. కాని ఆ యూరు అతివీరావేశముకల కక్షుల కొంప. కావున రథోత్సవ సమయమున పోట్లాటలు జరిగి యెవరికేమి యాపద సంభవించునో యని యెల్లరును భయపడుచుండిరి. అయిదారు నెలలలో తేరు తయారై ఆపదాపహర్తయగు శ్రీరాముని దయచేత ఎట్టి యల్లరులును జరుగక సీతారాముల రథోత్సవము మహోత్సాహముతో జరుపబడెను. ఈ కార్యమునకు అతనికి ఖర్చయినది రెండువేలరూపాయలకు పైగా. కాని భగవదనుగ్రహమువలన ఒక భక్తురాలు అయిదువందలరూపాయలును మఱి యొక భక్తుడొక నూరు రూప్యములును అయాచితముగ అతనికి చందాగా నొసగియుండిరి. మఱియు, ఒకపత్రికలోని 'అంకెల పజిలు'ను చూచి యతడు వేడుకగా దానిని పూర్తిచేసి పంప, అది 'ఆల్ కరెక్ట్' గా నుండుట సంభవించి అతనికి అయిదునూర్ల రూపాయలు (ప్రథమ బహుమతి) పంపబడెను. ప్రస్తుత మతని 'దేవుని పిచ్చి' కొంచెము శమించినట్లున్నది. లోకుల హేళనకు గుఱియై యీ వ్యక్తి భక్తి గంభీరస్వరూపము దాల్చియుండవచ్చు. ఇతనిది తాత్కాలికాధ్యాత్మిక విజృంభణమే యని భావించినను, అయ్యది ఉన్నతాధ్యాత్మికావస్థయొక్క ఉపలబ్ధికి హేతువు కాజాలి బీజప్రాయమై యుండుటవలన అది ప్రశంసనీయమైనదియే కాని పరిహాసనీయమైనది కాదు కదా. "పూర్వాభ్యాసేన తేనైవ హ్రియతే హ్యవశోఽపిసః" అతని కర్మరాశికి శ్రీ రామకృష్ణుడు చిచ్చు ముట్టించినాడు. అది రగుల్కొనుచున్నది.

శ్రీ రామకృష్ణ ప్రభావము అణుమాత్రము స్పృశించిన మఱి యిరువురున్నారు. వారిలో ఒక వ్యక్తి బ్రహ్మచారి. అతడు చిన్నతనమునసే తల్లి చనిపోవ మామగారి సంరక్షణలో పెరిగిన నిరుపేద. మామగారు ఆస్తిని పంచుకొనునపుడు అతనికిగూడ కొంత ఆస్తి నిచ్చియుండిరి. శ్రీ రామకృష్ణ సంబంధ గ్రంథములలో అతడు చదివినది ఒక్క వివేకానంద జీవిత చరిత్ర మాత్రమే. "శ్రీ వివేకానంద జీవిత చరిత్ర జదువుటవలన నేను ధన్యుడనైతి. నా అనేక జన్మార్జిత పుణ్యఫలమువల్లనే నేను దానిని పఠించుట తటస్థించినది." ఇవి యతడు పదేపదే నొక్కివక్కాణించుచుండినవాక్కులు. 'వివాహితుడవు కమ్మ'ని యెందఱు చెప్పినను ఒప్పుకొనక తన యావదాస్తిని ఎనిమిదివేల రూపాయలకు విక్రయించి, ఒకపట్టణమున జేరి ప్రత్యేకముగా నొక బోధకు నేర్పఱచుకొని

ఆంగ్లము నభ్యసించుచున్నాడు. అతడు గంభీర ప్రకృతి కలవాడు కాబట్టి యతని సంగతి విశదముగ దెలిసికొన వీలులేదు. అతడేవో గొప్ప 'ప్లానులు' వేసికొన్నాడని తోచుచున్నది.

ఇంకొకడు గృహవ్రతుడు. అతడు శ్రీరామకృష్ణ సంబంధములగు పొత్తముల జదివి శ్రీరామకృష్ణోపాసకు డయ్యెను. శ్రీరామకృష్ణ భగవానుడు భగవత్పరితాప యజ్ఞేశ్వరుని అతని హృదయవేదికపై సుప్రతిష్ఠితము కావించియున్నాడు. ప్రజ్వలించుచున్న ఆ అగ్నిదేవుని వేడిని సహింపజాలక యతడు "ఇది నాపుణ్య కర్మముల ఫలితమా పాపకర్మముల ఫలితమా?" అని పలుమారు ప్రశ్నించుకొనుచుండును. "ఇది నా ఉన్మాదావస్థకు ప్రారంభమా ఉన్నతస్థితికి మొదలా?" అను శంక యతని మనమున పదేపదే ఉత్థితమగుచుండును. "కౌంతేయ ప్రతిజానీహి నమే భక్తః ప్రణశ్యతి" అను భగవదభయవచనస్మరణముచే ధైర్యము నెలకొల్పికొన బ్రయత్నించుచుండును. వీరి భవిష్యత్తు ఎట్లున్నదో! శ్రీరామకృష్ణ కటాక్ష వీక్షణము ప్రసరించిన యిట్టి ప్రచ్ఛన్నులు ప్రపంచమున నెందఱు కలరో!

ఇక శ్రీరామకృష్ణావతార ఫలితమును గుఱించి యొకింత విచారింతము. శ్రీరామకృష్ణావతారము వలన సర్వమత ధర్మములును సముద్ధరింపబడి, మన వేదశాస్త్ర పురాణములే కాక సకల మతస్థుల పూజ్యగ్రంథములును పునరుజ్జీవితములై పూర్వాధిక గౌరవ విశ్వాసముల బడయు అవకాశము లభించెను; ఈశ్వరాస్తిత్వభావము ఇంచుమించు సర్వుల హృదయములందును నెలకొల్పబడెను; ఆస్తిక జనకోటికి నూతనోత్సాహశక్తి లభించి వారి భక్తిలత చిగురింప పుష్పింప ఫలింప నవకాశము దొరికెను; పరమ దుర్లభమగు మోక్షమును అనేకులు సులభముగ బొందిరి; అనేకుల హృదయక్షేత్రములలో ముక్తిబీజములు * నాటబడెను; వేదాంతజ్యోతియొక్క దివ్య తేజము ఖండఖండాంతరములలో వ్యాప్తమై భారత మహర్షులయొక్క గురుత్వము ప్రపంచమున చాటబడియె; "పరమతసహనమువహించి నీ మతధర్మమునే నీ వనుసరింపుము." అను శాంతి సందేశము నరలోకమునకు దొరికెను; పలుమాటలేల? – శాశ్వతముగా సర్వవిధముల ప్రపంచసేవసలుప సంసిద్ధములుగనున్న శ్రీరామకృష్ణమఠసేవాసంఘములు ప్రపంచమున స్థాపితములయ్యెను. ఈ సేవాసంఘము నామమాత్ర ధారికాక శ్లాఘనీయ స్వీయ సేవాపరంపరలచే ప్రపంచమునకు సుఫలముల నందించుచుండుట అభిజ్ఞుల కెల్లరకు విదితమేకదా.

ఈ సేవాసంఘము "గ్రహింపదుస్తరమగు నద్వైతము కళాసంశోభితమై దైనందిన జీవితమున సజీవమై యొప్పవలయును." అను శ్రీ వివేకానందుల సూత్రము ననుసరించి జీవసేవ సలుపుచున్నది. అద్వైతమును గ్రహించుట యెంతదుస్తరమో, అంతకంటె ఎంతో దుస్తరము దాని ననుష్ఠానమున నుంచుకొనుట. శృతిస్మృతి పురాణ క్షీరసాగర మథనమొనర్చి అద్వైతసుధాకలశమును గొనివచ్చి ప్రపంచమునందలి జీవచ్ఛవముల కందించిన మహామేధావీర్యశాలియగు శ్రీ శంకరభగవానుడు కూడ అద్వైతానుష్ఠానశక్తి సముపార్జనార్థమై చాల ప్రయాసపడినట్లు తెలియుచున్నది. శ్రీ

---

* "జపో వాసుదేవేతి ముక్తిబీజమనుత్తమమ్" (2 అంశము. 6 అధ్యా.) అని విష్ణుపురాణమున జెప్పబడినట్లు, 'భగవన్నామ జపతత్పరత' అనికాని, భక్తి, లేక భగవజ్జిజ్ఞాస, అని కాని ముక్తిబీజ మనుట కర్థము చేసికోవలెను.

శంకరులు ఒకనాడు స్నానాహ్నికముల నిర్వర్తనార్థమై జాహ్నవికి జనుచుండ, శివుడు చండాలవేషధారియై ఆచార్యులవారిని సమీపింప, వారు "దూరముపొమ్ము" అని అతనితో బలుక, అపుడా కపట చండాలుడు "దూరము పొమ్మని దేహమునా లేక దేహధారినా నిరసించుట విద్వాంసుడా?" అని ప్రశ్నించి, సర్వశరీరములయందలి శరీరియొక్క ఏకత్వమును వారి జ్ఞప్తికిదెచ్చి, యిట్లు తన అక్కజమును వెలిబుచ్చెనట: "శ్లో॥ విద్యామవాప్యాపి విముక్తిపద్యాం—జాగర్తి తుచ్ఛా జనసంగ్రహేచ్ఛా — అహోమహాంతోఽపి మహేంద్రజాలే - మజ్జంతి మాయావివరస్య తస్య" "మోక్షసాధన భూతమగు విద్యను పొందినను తుచ్ఛమైన జన సంగ్రహేచ్ఛ * ఉత్థితమగుచున్నదే, ఆహా! మహామహులు సహ మాయావిశ్రేష్ఠుడగు మహేశ్వరుని మహేంద్రజాలమున మగ్నులగుచున్నారే! (శంకరవిజయము)

విద్యావినయ విరాజితుడగు విప్రుడు, సాధుస్వభావ సమన్వితమగు గోవు, మదమాంద్యములచేగూడిన యేనుగు, ఎంగిలి యెముకలకై తారాడు కుక్క, శునక భక్షకుడగు చండాలుడు,—ఇట్లు నానావిధ న్యూనతాధిక్యతలతో— విభేదములతో— గూడియున్న జీవకోటిని భగవద్భావముతో సేవించుటకు సాధనభూతమగు సమబుద్ధి లబ్ధమగుట మిక్కిలి కష్టము. కాబట్టియే "సమబుద్ధిర్విశిష్యతే" "సమంపశ్యన్ హి సర్వత్ర" "బుద్ధియోగముపాశ్రిత్య..." ఇత్యాదిగ అనేకపర్యాయములు శ్రీకృష్ణుడు సమబుద్ధియొక్క సమధికయోగ్యత నుద్ఘాటించుటయు, "సర్వత్ర దైత్యాస్సమతాముపేత - సమత్వ మారాధనమచ్యుతస్య" (విష్ణుపురాణము) అని ప్రహ్లాదుడు రాక్షసబాలుర కుపదేశించుటయు. సుదుర్లభమగు బుద్ధియోగమును ఆచరణమున బ్రదర్శించుచున్న శ్రీరామకృష్ణమఠ సేవాసంఘములకు జయమగుగాక.

అనంతమహిమోపేతుడగు శ్రీరామకృష్ణపరమేశ్వరుని గురించి నాబోటి యల్పజ్ఞుడు ఎంతవ్రాసినను విషయము సశేషముగనే యుండుట సహజమే. ఐనను "ఎవనిస్మృతిచేతను నామోచ్చారణచేతను తపఃపూజా క్రియాదులయందలి న్యూనత సంపూర్ణతను బొందునో ..." అను మన శిష్టుల ప్రవచనము ప్రకారము ఈ వ్యాసము సంపూర్ణమైనదని యనుకొనవచ్చును. జయ శ్రీరామకృష్ణ గురుదేవ!

* ఇక్కడ 'జనసంగ్రహేచ్ఛ' యనగా "నార్హామి శుద్ధమపి లోకవిరుద్ధకృత్యం కర్తుం" "తత్త్వదృష్ట్యా శుద్ధమైనదైనను, లోకవిరుద్ధముగనున్న కార్యమును జేయజాలను" (శంకరవిజయము. 7-వ సర్గ) అని భట్టు పాదులు వచించినట్లు, 'జనులలో కలతరేగుట కాస్పదమొసగనియట్లు, ప్రపంచమునందు ఏర్పడియున్న పద్ధతుల కనుగుణ్యముగా నడువవలయునను ఇచ్ఛ' అని యర్థము, ఇదియే లౌక్యము అనబడునది. లౌక్యము అద్వైతము, మున్నగు తాత్త్వికాశయముల నాచరణయం దుంచుకొనుటకు అడ్డంకుగా ఉండును. కావుననే, "'లౌక్యము' మహాదుర్గుణము, దానిని దొలగించుకొనుట దుర్లభము." (2 భా. 49 లేఖ) అని శ్రీ వివేకానందస్వామివారు పలికియుండుట.

శ్రీ తురీయానంద లేఖావళి

శ్రీహరిశరణము

ప్రియ...

ఈశ్వరేచ్ఛయే జరుగును. మనము తెలిసికొన్నను తెలిసికొనకపోయినను మంగళమయస్వరూపుడు దేనినొనర్చినను మంగళమయముగనే ముగియును. అందుల కావంతయు సందియములేదు. తెలిసికొన్నచో నందువలన మనకు గలుగగల యానందమునకు మేరయే లేదు.

భగవంతుడు నీకెంత చక్కని బుద్ధి నొసగెను—అన్నివిషయముల దెలియగల శక్తిని ప్రసాదించెను—ఇది చూచి యెంతయో సంతోషించుచున్నాను. సాత్త్వికబుద్ధి ఈ రీతిగనే ప్రభవించును. అది అసద్భావము నిసుమంతయేనియు మన హృదయము నంటనీయదు. ప్రపంచమున మంచిచెడ్డలలో నేదియున్నను సాత్త్వికబుద్ధిగలవాడు మంచినిదప్ప తద్విపరీతము నింతయు గనజాలడు. భగవానుని విశేషకృప కలిగిననే యిట్టిభావ ముదయించును. ఈ భావము సంపూర్ణమయినచో సమస్త దుఃఖములును కడముట్టును. భగవద్విషయానందమును తదాలోచనయు నెంతవఱకు గలుగుచుండునో అంతవఱకును శుభమే. ఈ సంసారమున సారము భగవానుడొక్కడే. ఈ మాటనే శ్రీ రామకృష్ణభగవానుడు పలుసార్లు ప్రవచించియున్నాడు. ఒకానొక కవి 'సుఖములన్నియు కల్పితములు, దుఃఖములన్నియు భయోత్పాతములు...' అని పలికియున్నాడు. అది యెంతయుసత్యము. మనమే అతిదీర్ఘచింతల వలన కష్టములపాలగుచున్నాము. లేనిచో సమస్తమును సహింపబడగలదు. శ్రీ రామకృష్ణ భగవానుడు ఇట్లుపలికెడువాడు: ''శంఖమునఒకవైపున నీరుపోయుచుండ మఱియొకవైపునుండి ఆ జలము బయటికివచ్చుచుండును. అట్లే ఎవరియర్థము సద్విషయార్థము వినియోగింపబడుచుండునో వాడెన్నటికిని బద్ధుడు గాజాలడు. అర్థముతో సదా యతడు వ్యవహరించుచున్నను అతడెన్నటికి బద్ధుడుగాడు.'' శ్రీ వివేకానంద స్వాములవారును నిట్లు పలికెడివారు : 'ఒకడు తనగదిని తెఱచియుంచినచో ఆ గదియందలి వాయువు ఏ విధమునను మలినముగాదు. అట్లే ఎవని యర్థము సద్విషయమున వినియోగింపబడునో వానినెన్నడును మాలిన్యమంట నేరదు.'

భగవానుడు మనల నుంచిన స్థితియే యుత్తమమయినది. తన చరణారవిందములయందే మన మనస్సు సుస్థిరమైయుండునట్లు భగవంతుడు గావించినచో ఎట్టిస్థితియందున్నను పరవాలేదు. ఘోరాతిఘోరమయిన శరీరపీడయందును శ్రీ రామకృష్ణభగవాను డిట్లు పలికియున్నాడు : ''శారీరకబాధను శరీరమే గమనించుకొనును. మనసా! నీ వానందమున నోలలాడుము.'' ఇది నేను వినియున్నాను. మనస్సు ఆనందమున—అనగా భగవానుని సన్నిధియందు — నిలిచినయెడల దుఃఖము, కష్టము శరీరమునకు గలిగిన నేమి? మానసిక కష్టమే భయంకరమయినది; సహింపరానిది.

భగవంతుడు కరుణించి మన మనస్సును తన పాదపద్మములయందు లగ్నముగావించినయెడల నెంతటి దుఃఖమయినను దుఃఖముగా గనుపింపదు.

శ్రీ శ్రీమాతా దేవి (శారదామాతృదేవి) కలకత్తాకు వచ్చుచున్నారన్న వార్త చాల సంతోషదాయకము. ఎందఱు శ్రీవారి పాద పద్మముల సాన్నిధ్యమును బడయుదురో! వారి సంఖ్య బహుళము. వారు ధన్యులు. ఆహా! వారికెంతటి సహనము. విసుగన్న మాటయే లేదు. ఉదయాది అస్తమయమువఱకును జనులు వచ్చుచు నేయున్నారు. అందఱికోరికలను శ్రీవారు నెఱవేర్చుచున్నారు. వారు వచ్చినచో నీవు నీకుమారుని కలకత్తాకు దీసికొని పోవ నిశ్చయించితివి. ఇది శుభదాయకము. "గోరస—వేచన హరమేళన ఏక్ పంత్ దో కాయ్" అగును. * గోపికలందఱును తమతమ గృహములనుండి గోరసము—అనగా పాలు—అమ్ము నెపముతో బయటికివచ్చి హరమేళణ (శ్రీకృష్ణుని) తో కలసికొనెడివారు. అందువలననే 'ఏక్ పంథా' ఒకేమార్గమున 'దోకాయ్' రెండుకార్యము లాచరించెడివారు. ఎంత చక్కటి భావము? ఒకమార్గముననే రెండు కార్యములను ముగించుకొనెడివారు. సమస్తమును ఆయనకొఱకే. మొట్టమొదట ఆయన, ఆపిదప మిగిలిన సమస్తమును. గోపికలవలె అంతటి తదేకనిష్ఠ ఎవరికిని కలుగజాలదు. మనస్సు సంపూర్ణముగ నిర్మలమయినకొలదిని మన మీ భావమును క్షుణ్ణముగా పరిపూర్ణముగా గ్రహింపగలము. భగవానుని కృప మీయందు ప్రసరించియున్నది. క్రమక్రమముగా మీ రీ విషయములను గ్రహింపగలరు. ఆయన యనుగ్రహమున్నచో ఎందును కొఱత యుండదు.

శ్రీ రామకృష్ణులవారు తమ గృహస్థభక్తులతో నిట్లు పాడుచు చాల ఆనందించెడివారు. ఎట్లయినను చివరికి 'తద్గతాంతరాత్ములు' గావలయును. అది యింటనున్నను సరియే, అడవులలోనున్నను సరియే. ఆయనను బడయనియపుడు అడవిలోనుండిమాత్రము ప్రయోజనమేమి? ఆయనను హృదయస్థుని గావించుకొని యెందున్నను పరవాలేదు. మనము కోరవలయునది భగవానుడొకడే. లేచినను, కూర్చున్నను, భుజించుచున్నను, పరుండియున్నను గూడ ఆయననే మననముచేయవలయును. ఆయన కృపవలన సమస్తమును చక్కబడును. శ్రీ రామకృష్ణులవారు 'సాధువు, సర్పము—వీరిరువురు తమకొఱకు ఇండ్లు గట్టుకొనరు; పరగృహవాసముగలవారు' అని పలికెడివారు. అదియే యుత్తమమయినది. గృహనిర్మాణము అత్యంతము దుఃఖకరమైనది అన్న విషయము నే నిపుడు చక్కగా గ్రహించితిని.

భగవద్భక్తులకు భయ విచారము లేమియు లేవు. ఇదియే భగవద్గీతయందు 'కౌంతేయ ప్రతిజానీహి, నమేభక్తః ప్రణశ్యతి' అని ప్రవచింపబడియున్నది. భగవంతుడు అర్జునునితో 'ఓ అర్జునా! నా భక్తుల కెన్నటికిని వినాశము కలుగదని ప్రతిజ్ఞాపూర్వకముగ వచింపుము' అని పలికియున్నాడు.

శుద్ధభక్తి దేవదుర్లభమైనది. శుద్ధభక్తి గలవానికి భగవానుడు వశీభూతుడు. అది అంత సులభముగా లభించునా? శ్రీ రామ

* 'చలో సఖీ! కౌంహ జాయ్ఏ జాంహమ్ మిలే వ్రజరాజ్ గోరసవేచన హరమేళన ఏక్ పంత్ దో కాయ్.

కృష్ణభగవాను డిట్లు పాడెడివాడు: "నాకు ముక్తినొసగుటయం దాగ్రహము లేదు. శుద్ధ భక్తిప్రదానమునందే ఆగ్రహము గలదు." రామప్రసాదు, 'అన్నిటికి మూలకారణము భక్తి. ముక్తి దాని దాసి'-యని పలుకుచుండెడివాడు. నిజముగా భగవత్ప్రేమ గలిగినచో నేమియు కొదువగాబోదు.

శాస్త్రయుక్తమయిన ధర్మాలాపమే గృహస్థుని కర్తవ్యము. కావున భార్యతో నీవు శ్రీ రామకృష్ణవచనామృతమును జదువుచుండుము. అందువలన నీకు మంచియే కలుగు ననుటకు సందియము లేదు. మీ రిరువురును అన్యోన్య మానసికైక్యత కలిగియున్నచో సమస్తవిధముల సుఖములననుభవించెదరు. మీ రిరువురును భగవానుని ఆదర్శగృహస్థభక్తు లగుదురు. ఇంతకంటె మీ జీవితమున మీరు కోరగలదెద్ది? 'కాళీభక్తుడు జీవన్ముక్త నిత్యానందమయుడు' అను పాటను శ్రీ రామకృష్ణ గురుదేవు డపుడపుడు పాడుచుండెడివాడు. భగవద్భక్తుడవై యెందున్నను సరియే. పెంట పోగులోనున్నను బంగారము బంగారమేగదా? 'కౌంతేయ ప్రతిజానీహి న మే భక్త ప్రణశ్యతి'—ఇది భగవద్వాక్యము.

ఇట్లు,
నా శుభాశీస్సులతో
శ్రీ తురీయానంద

పేదలదుఃస్థితియే హిందూదేశమునందలి చెడుగుల కన్నింటికిని బుట్టినిల్లు. పశ్చిమఖండమునందలి పేదలు కేవలరాక్షసులు; వారితోఁ బోల్చిచూచినచో, మనవారు దేవతలని చెప్పవచ్చును, అందుచే మన పేదలను లేవనెత్తుట యంతకష్టసాధ్యమైన పనికాదు. విద్యనేర్పుట, వారు కోల్పోయిన వ్యక్తిత్వమును వెలువడఁజేయుట—ఇదియే పేదలకు మనము చేయవలసిన సేవ. దేశీయప్రభువులు జనసామాన్యమునుద్ధరించుటకుఁగాను జేయవలయు మహాకార్యమిది. ఇంతవఱకు నీ విషయమునఁ గలుగజేసికొనినవా రెవ్వరును లేరైరి. మఠాచార్యుల నిరంకుశాధికారముచే నేమి, విదేశీయుల వలని యోటమిచే నేమి, యనేక శతాబ్దములనుండియు జనసామాన్యము అధఃపతితమైయున్నది. తుదకుఁ దాము మానవులమను సంగతినే మఱచిపోయినారు మన పేదలు. వారికి మనము సదాశయములను దెలుపవలసియున్నది; తమచుట్టును లోకమున నేమి జరుగుచున్నదో కన్నులు విప్పి చూపవలసియున్నది. అపుడు స్వయముగనే వారు తమ విమోచనమును సాధించుకొనఁగలరు. ప్రతిజాతియుఁ బ్రతిపురుషుఁడును బ్రతిస్త్రీయును దన విమోచనమును దానే సాధించుకోవలయును. జనులకు సదాశయములను దెలుపుఁడు—వారికి వలయు సాయ మిదియే, మిగిలినదంతయుఁ దన్మూలముననే జరిగిపోవును.

—శ్రీ వివేకానందస్వామి

శ్రీ వాసుదేవ మననము

ద్వితీయవర్ణకము

శ్రీ మాచిరాజు శ్రీరామకృష్ణ

(గతసంచిక తరువాయి)

"కం॥ మదమెచ్చును ధనమెచ్చిన। మదమెచ్చిన దుర్గుణములు మానక హెచ్చున్। మదముడుగును ధనముడిగిన। మదముడిగిన దుర్గుణములు మానక యుడుగున్॥" ధనసంపత్తితో దుర్గుణసంపత్తియు అనుసరించియే యుండును. "బధిరయతి కర్ణవివరం వాచం మూకయతి నయనమంధయతి వికృతయతి గాత్రయష్టిం సంపద్రోగోఽయమద్భుతో రాజన్॥" విత్తసంపత్తి యనెడి వ్యాధి మిక్కిలి యద్భుతమైనది. చక్కని ఇంద్రియపటుత్వము గలపురుషుని బధిరునిగను, మూకగను, అంధునిగను, ఆమయుని (రోగిని) గను జేయుచున్నది. "అర్థసంపద్విమోహాయ విమోహో నరకాయ చ। తస్మాదర్థమనర్థాఖ్యం శ్రేయోర్థీ దూరతస్త్యజేత్। యస్య ధర్మార్థ మర్థేహా తస్యానీహైవశోభనా। ప్రక్షాళనాద్ధిపంకస్య దూరాదస్పర్శనం వరమ్॥" అర్థసంపత్తి అత్యంతమోహకారణము. మోహము నరకహేతువు. అందువలన అర్థము అనర్థాఖ్యము - హానియొక్క మూర్తీభావము. ఏతాదృశ ధనమును ముముక్షువు దూరముగ పరిత్యజింపవలయును. ఒకవేళ ధర్మకార్యాచరణముకొఱకు ధనకాంక్ష ముముక్షువునకు తగునని చెప్పెదమో! ముముక్షువున కర్థమునం దనహాయే (నిరపేక్షయే) శ్రేయోదాయకమగును. అడుసు ద్రొక్కనేల కాలు గడుగనేల? పంకము ద్రొక్కి పాదప్రక్షాళనము చేయుటకంటె అడుసును స్పృశింపక దూరముగ నుండుట మేలుగదా! అట్లే అనర్థాభిధేయమగు నర్థము నార్జించి ధర్మార్థము వినియోగించుటకంటె ధనమునందు సదా నిస్స్పృహతయే శ్రేష్ఠమైనది. "అపరిణామోపశమో దారుణో లక్ష్మీమదః। కష్టమనంజనవర్తి సాధ్యమైశ్వర్యతిమిరాంధత్వం॥" (కాదంబరి.) మహాదారుణ - భయంకర - మైన ధనమదము పరిణామావస్థయందు (ధనమెంత పెరిగినను) ఉపశమించునది కాదు. ఐశ్వర్యమదమువలన సంభవించిన తిమిరాంధత్వము అంజన - కాటుక - ప్రయోగముచేత నివర్తింపబడుటకు సాధ్యముకానిది. "అసతః శ్రీమదాంధస్య దారిద్ర్యం పరమాంజనం। సంపద్రోగ స్స్వల్పబుద్ధిః వికారాయ ప్రకల్పతే॥" (స్కాంద. పు. ధర్మ. ఖం.) ధనమదాంధుడైన దుర్మార్గునకు దారిద్ర్యమే పరమాంజనము. సంపద్రోగమనెడి అల్పబుద్ధి యనేకవికారముల కారంభకమగును. "శా॥ సంపన్నుం డొరుగాన లేడు తనువున్ సంసారమున్ నమ్మి హిం। సింపం జూచు దరిద్రుడెత్తు

వడి శుష్కీభూతుఁడై చిక్కి హిం। సింపం డన్యుల నాత్మకున్ సములుగా జింతించు నల్లాట ద। త్సంపన్నాంధున కంజనంబు వినుమీ దారిద్ర్యమూహింపగన్॥" (భాగ. 10-1-394.) కనుక "మూఢజహీహి ధనాగమతృష్ణాం। కురుసద్బుద్ధిం మనసివితృష్ణాం। యల్లభసే నిజ కర్మోపాత్తం। విత్తం తే నవినోదయచిత్తం॥" (శంకరః.) మూఢుఁడా! అర్థసంపాదనమందలి యాశను పరిత్యజింపుము. చిత్తమునందు ఆశ లేని సద్భావమును గలిగియుండుము. నీ పురా కృతకర్మకొలఁది ప్రాప్తమైన విత్తముతో నీ చిత్తమును తృప్తిబొందించుము—సంతృప్తుఁడవగుము. "ఆశానామ మనుష్యస్య కాచిదాశ్చర్యశృంఖలా। యయాబద్ధాః ప్రధావంతి ముక్తాస్తిష్ఠంతి పంగువత్॥" ఆశ యనునది మనుష్యునకొక ఆశ్చర్యమైన శృంఖలము అనగా శృంఖలముగాని శృంఖలము. ఆశా శృంఖలితులు బహుభంగుల పరుగులిడుదురు. ఆశాపాశవిముక్తులు కుంటివారివలె గూర్చుండెదరు. అదెట్లన ఇనుపసంకెళ్లచే బంధితులైన వారు స్వేచ్ఛగ మసలజాలక కుంటివారివలె గూర్చుండెదరు. ఆ శృంఖలాబంధమునుండి విడువబడినయంతట వారు యథేచ్ఛం సంచరించెదరు. ఇందుకు విరుద్ధముగ ఆశ యనెడి శృంఖలములచేత బంధితులైనవారు విసుగు విరామములను విసర్జించి సకల శ్రమలను సహించి రేయింబవళ్లనక సదా పరుగులిడుచునే యుండెదరు. ఆశాశృంఖలములనుండి విముక్తులైన వారు కుంటివారిభంగి నొకచోట గూర్చుని యుండెదరు. "అర్థస్య పురుషో దాసో దాసస్త్వర్థో నకస్యచిత్। ఇతిసత్యం మహారాజ బద్ధోస్మ్యర్థేన కౌరవైః॥" (భారతము.) పురుషుఁడు ధనమునకు దాసుఁడు. ధనము మాత్ర మెవ్వరికిని దాసి కానేరదు. ఇది సత్యము. ధర్మరాజా! అర్థసంబంధముచేతనే (పోష్య పోషకసంబంధముచేతనే) కౌరవపక్షమున కట్టుపడితిమని భీష్మాదులు ధర్మజునితో నుగ్గడించిరి. "ఆశాయై దాసాయే దాసాస్తే సర్వలోకస్య। ఆశాయేషాం దాసీ తేషాం దాసాయతే లోకః॥" ఆశకు వశుఁడగుచు దాసుఁడైన పురుషుఁడు సకలలోకమునకును వశుఁడగుచు దాసుఁడే యగును. ఆశ యెవనికి వశమగుచు దాసీ యగునో అనగా ఆశను జయించి స్వాధీనపఱచుకొనినవానికి సమస్తలోకము జయింపబడినదే యగుచు స్వాధీనమై దాస్యముచేయుచుండును. "ఆశాధిగతి తృష్ణయో రితికోశః" = ఆశ యనగా నమితమైన యభిలాష యని కోశము. "అంగం గళితం పలితం ముండం। దశనవిహీనం జాతం తుండమ్। వృద్ధోయాతి గృహీత్వా దండం। తదపి నముంచత్యాశాపిండమ్॥"(హస్తామలకాచార్యః.) దేహేంద్రియపాటవము దిగజాఱిపోయినది, తల నెఱసినది, దంతము లన్నియు నూడిపోయినవి. జరాభారముచే శరీరము క్రుంగ దండము నూతగగొని వృద్ధుఁడు తిరుగుచున్నాఁడు. అట్లయినను ఆశమాత్రము శరీరము నంటిపెట్టుకొని విడువకున్నది. "వలిభిర్ముఖమాక్రాంతం పలితై రంకితం శిరః। గాత్రాణి శిథిలాయంతే। తృష్ణైకా తరుణాయతే॥" (భర్తృహరి.) ముఖమును ముడుతలాక్రమించినవి. నరసినశిరోజములుశిరము నలంకరించినవి. అవయవములన్నియు దుర్బలములైనవి. ఇట్లు శరీరము శిథిలమగుచున్నది కాని ఆశకుమాత్రము యౌవనము వచ్చుచున్నది. అనగా నిరపాయముగ విజృంభించుచునే యున్నది ఆశ. ఆశకు పరిమితిలేదు. "ఆశాపాశముదాగడున్ నిడుపు లేదంతంబు రాజేం

స్త్రీ వా। రాశి ప్రావృత మేదినీవలయ సామ్రాజ్యంబు సేకూరియుం। గాసింబొందిరిగాక వైన్యగయభూకాంతాదులున్నర్థకా। మాశన్నాయగ నేర్చిరే మును నిజాశాంతంబులన్ జూచిరే॥" (భాగ. 8-575.) ఆశాపాశము చాల పొడవైనది. దానికంతములేదు. వైన్యుడు గయుడు మున్నగు పృథివీపతులు చతుస్సముద్రముద్రితమైన యఖండసామ్రాజ్యము చేపడియు నర్థకాంక్షయం దాశను విడువజాలరైరి. తమ ఆశకు అంతమును జూడజాలకపోయిరి. శ్రమను మాత్రము పొందిరి. "నిస్స్వోవష్టిశతం శతీదశశతం లక్షం సహస్రాధిపో। లక్షేశః క్షితిపాలతాం క్షితిపతి శ్చక్రేశతాం వాంఛతి। చక్రేశస్సురరాజతాం సురపతి ర్బ్రహ్మస్పదం వాంఛతి। బ్రహ్మా విష్ణుపదం హరి శ్శివపదం హ్యాశావధిం కోగతః॥" నిర్ధనుడు నూఱునిష్కములగోరును. నూఱు నిష్కములు గలవాడు వేయి నిష్కముల గాంక్షించును. వేయి నిష్కములు గలవాడు లక్ష నిష్కముల నభిలషించును. లక్షాధికారి భూపాలకత్వమును కామించును. భూపాలకుడు చక్రవర్తిత్వమునకు దోహదము చేయును. చక్రవర్తి సురపతిత్వమును, సురరాజు బ్రహ్మత్వమును, బ్రహ్మ విష్ణుపదమును, విష్ణువు శివపదమును వాంఛించుచుండును. ఇట్లుండ ఆశయొక్క అవధిని ఎవ్వడధిగమింపగలుగును? "ఆశాపాశ శతైర్బద్ధాః కామక్రోధ పరాయణాః। ఈహన్తే కామభోగార్థ మన్యాయేనార్థ సంచయాన్॥" (గీ. 16-12.) అనేకములైన ఆశాపాశములచే బంధింపబడినవారును, కామక్రోధములే పరమాశ్రయముగాగలవారును, దానధర్మములకొఱకు గాక కేవల స్రక్చందన వస్త్రవనితాది విషయములయొక్క భోగార్థమే అన్యాయముచేత శాస్త్రవిరుద్ధమైన కపటవంచనాదిరూపమైన మార్గమున అర్థసంపాదనము నపేక్షించుచున్నారు. "ఆశైవ రాక్షసీ పుంసా మాశైవ జీర్ణమందిరా। ఆశైవ విషమంజరీ నైరాశ్యం పరమం సుఖం॥" ఆశ మనుష్యులకు రాక్షసియే. ఆశయే ప్రమత్తకమైన మద్యము. ఆశయే మనుష్యులకు విషవల్లరి. అసురాదులవలె నాశయు నత్యంత హానికరమైనది కావున మనుష్యులకు నైరాశ్యము (నిరాశతనము) పరమసుఖము. "న విత్తేన తర్పణీయో మనుష్యః॥" (కఠ. 1-1-27.) ధనమెంత ప్రభూతముగ ప్రాప్తించినను మనుష్యుడు తృప్తిని బడయజాలడు. "అసంతుష్టస్య విప్రస్య తేజోవిద్యా తపోయశః। స్రవంతీంద్రియ లౌల్యేన జ్ఞానంచావకీర్యతే॥" (భాగ. 7-15-9.) అసంతుష్టుడగు విప్రునియొక్క తేజోవిద్యాతపోయశములు, ఇంద్రియలౌల్యముచేత ఛిద్రఘట మునందలి జలము భంగి స్రవించిపోవును. వివేకజ్ఞానముకూడ వికలంబగును. "సంతుష్టస్య నిరీహస్య స్వాత్మారామస్య యత్సుఖం। కుతస్తత్కామలోభేన ధావతోఽర్థేహయాదిశః" (భాగ. 7-15-16.) తన ప్రాక్తన జన్మకర్మానుసారముగ ప్రాప్తమైన విత్తముచేత పరితృప్తుడును, నిష్కాముడును, స్వాత్మారాముడునైన మహాత్మునకుగల యట్టిసుఖము, కామలోభములచే గట్టువడి ద్రవ్యసంపాదనార్థము దశదిశల పరిధావనము సేయు పామరలోకమున కెటుల పట్టువడును? స్వప్నమునందైన స్మరింపబడదు. "అంతో నాస్తి పిపాసాయాస్తుష్టిస్తు పరమం సుఖం। తస్మాత్సంతోష మేవేహ ధనం పశ్యంతి సూరయః" (భారత. శాంతి. 330-21.) ధనతృష్ణకు (దాహమునకు) అంతములేదు. సంతుష్టియే పరమసుఖము. అందువలన సంతృప్తియే

లోకమునందు పరమైశ్వర్యమని—గొప్పధనమని—పండితులు అంగీకరించుచున్నారు. "కం॥ వ్యాప్తిం బొందక వగవక। ప్రాప్తం బగు లేశమైన బదివేలనుచున్। దృప్తిం జెందని మనుజుడు। సప్తద్వీపములనైన జక్కంబడునే॥" (భా.) "సీ. సంతుష్టుఁడీ మూడుజగములబూజ్యుండుసంతోషికెప్పుడు జరుగు సుఖము। సంతోషిగాకుంట సంసారహేతువు సంతసంబున ముక్తిసతియు దొరకు। బూటపూటకు జగంబుల యదృచ్ఛాలాభతుష్టిని దేహంబుదోనపెరుగు। బరితోషహీనత బ్రభ సెడిపోవును జలధార ననలంబు సమయునట్లు॥" అని భాగవతమునందు త్రివిక్రమవచనము. సంతుష్టుడనగా.— "నాభివాంఛత్యసంప్రాప్తం ప్రాప్తం భుంక్తే యథాక్రమం। యస్తు సౌమ్య సమాచారః స తుష్ట ఇతి కథ్యతే॥" (మహా. ఉ. 4-37.) అసంప్రాప్తముల నాకాంక్షించనివాడును, అయాచితప్రాప్తములను యథాక్రమముగ (శాస్త్రమర్యాద నతిక్రమింపక) అక్కఱకొలది యనుభవించువాడును, స్వధర్మప్రవర్తకుడునగు పురుషుడు సంతుష్టుడని చెప్పబడును. "సంతోషామృతపానేన యే శాంతాస్తృప్తిమాగతాః। ఆత్మారామా మహాత్మానస్తే మహాపదమాగతాః॥" (మహా. ఉ. 4-35.) ఆత్మ సంతోషమనెడి అమృతసేవచేత శాంతులై తృప్తిని బొంది యనవరత మాత్మారాములై యుండు మహాత్ములు మహాపదమును బొందినవారే యగుదురు. పదమనగా—"పద్యతే జ్ఞానేన ప్రాప్యతే ఇతిపదం॥" బ్రహ్మాత్మైకత్వజ్ఞానైకగమ్యమైన స్వస్వరూపము పదమనబడును. "ఆవృతం జ్ఞానమేతేన జ్ఞానినో నిత్యవైరిణా। కామరూపేణ కౌంతేయ దుష్పూరేణానలేన చ॥" (గీ. 3-39.) కామమె—కోరికయె—రూపమైన ఆశ అలంభావము (చాలును అనెడి భావము) లేనిది. పూరింప శక్యముకానిది. లేక దుఃఖముతో నింపునది. మఱియు కామరూపముగలదియగుటచే ఆశ జ్ఞానికి నిత్యశత్రువు. బురదచేత జలమువలెను, రాహువుచేత చంద్రబింబమురీతిని, ఆశచేత జ్ఞానము అనగా సర్వత్ర బ్రహ్మగ్రాహకమైన బుద్ధి వృత్తి, ఆవరింపబడియున్నది. "న సాంపరాయః ప్రతిభాతి బాలం ప్రమాద్యంతం విత్తమోహేన మూఢమ్। అయం లోకో నాస్తి పర ఇతిమానీ పునః పునర్వశమాపద్యతే మే॥" (కఠ. 1-2-6.) ధనమోహము చేత మూఢుడు పరమార్థప్రాప్తియే ప్రయోజనముగాగల శాస్త్రీయమగు సాధనవిశేషమును గ్రహింపజాలడు. స్త్ర్యన్నపానాది విశిష్టమైన నీ సంసారమే లోకమనియు నింతకంటె పరమెద్దియు లేదనియు భావించు బాలుడు అనగా అజ్ఞుడు ("బాలోఽజ్ఞే ఇతి సర్వధరః") జననమరణరూప సంసారము నవిచ్ఛిన్నముగ పొందుచునేయుండును. ఇట్లు ధనైషణ ఆదిమధ్యావసానములయందంతటను దుఃఖమయము దుఃఖప్రదము సర్వానర్థముల కాలవాలమును ముముక్షుత్వమునకు ముఖ్య ప్రతిబంధకము నగుట పూర్తిగా గ్రహించి ముముక్షువు లవశ్యము దీనిం బరివర్జింపవలయును.

"ప్రమదామదిరాలక్ష్మీ విజ్ఞేయా త్రివిధా సురా। దృష్ట్వైవ మోహయత్యేకా పీతాచాన్యాఽతిసంచయాత్॥" — (క్షేమేంద్రకవి.) ప్రమద-మదిర-లక్ష్మియని సురను మూడుతెఱగులుగ నెఱుగునది. అందు స్త్రీ మొదటి రూపము. ఇది దర్శనమాత్రముననే లోకమును మోహమునముంచును. మద్యము రెండవ రూపము. ఇది త్రాగుటచేత పురుషుని వివశత్వము నొందించును. ధనము మూడవ

రూపము. ఇది విశేషసంశయమువలన మనుజునకు మదాంధతను గలుగజేయును. "గౌడీ మాధ్వీ తథా పైష్టీ విజ్ఞేయా త్రివిధా సురా। చతుర్థీ స్త్రీసురా జ్ఞేయా యయేదం మోహితం జగత్॥ గుడాసవము, మధ్వాసవము, పిష్టాసవమునని మత్తునుకలుగజేయు ద్రవ్యములు మూడురకములుగనున్నవి. కాని వీనికంటె అధికముగ ప్రమత్తకమైనది మఱియొకటి నాల్గవ మత్తుపదార్థముగ జెప్పబడుచున్నది. అది యంగనయే. అదెట్లన మొదటి మూడురకములను సేవించిన అనగా పానము చేసినపురుషుడు మాత్రమే మత్తుగొని వివశుడగుచు దుఃఖములపాలగుచున్నాడు. ఈతురీయ రకముచేత లోకమంతయు వివశత్వము నొందుచున్నది. ఎట్లన స్మృతా భవతి తాపాయ దృష్టా చోన్మాదకారిణీ। స్పృష్టా భవతి మోహాయ సా నామ దయితా కథం॥" (భర్తృహరి.) స్త్రీ, స్మరణమాత్రమున తాపమును బుట్టించును. దర్శనమాత్రమున ఉన్మాదము (చిత్తవిభ్రమము)ను ఆపాదించును. స్పర్శమాత్రమున మోహము (మూర్ఛ)ను పొందించును. అట్టి స్త్రీని ప్రియురాలనుటయెట్లు? "నామృతం నవిషం కించిదేకాం త్యక్త్వా నితంబినీం। సైవామృతలతా రక్తా విరక్తా విషవల్లరీ॥" (భర్తృహరి.) "ఆ॥ పడతినొక్కదాని విడిచి యించుకయమృ। తంబులేదు భువివిషంబులేదు। అమృతలత లతాంగి యనురాగవతియైన। గాక మెలగెనేని గరళవల్లి॥" (ఏనుగు లక్ష్మణకవి.) అంగన కంటె నన్యముగ అమృతములేదు. విషమును లేదు. అతివయే అమృతమును విషమునుగూడ యగును. వనిత యనురాగవతియై ఆనుకూల్యవతియైన పక్షమున నాయువతి యమృతలత యగును. అనురాగరహితయై ప్రాతికూల్యవతియైన పక్షమున నా లతాంగియే విషవల్లరి (వత్సనాభము) అగును. "నన్వగ్నిః ప్రమదా నామ ఘృతకుంభః పుమానతః। సుతామపి రహోజహ్యాద్యావదర్థంహి భాషణం॥" (భాగ. 7-12-9) పొలతిదావవహ్ని. పురుషుడాజ్యఘటము. తనయకైన

"యథాయథా సాంత్వయితా వశ్యాస్త్రీణాం తథాతథా। యథాయథా ప్రియంవక్తా పరిభూతస్తథాతథా॥" (వా. రామాయణము. 5-22-2) పురుషుడు పడతులనెంత యుపలాలించునో (బుజ్జగించునో) అంత వారలస్వాధీనుడగును. వారల సంతోషముకొఱకు ఎంత ప్రియముగ మాట్లాడునో అంత వారలచేత తిరస్కృతుడగును. "వేధా ద్వేధా భ్రమం చక్రే కాంతాసు కనకేషు చ। తాసు తేష్వప్యనాసక్తో సాక్షాద్భర్గో నరాకృతిః॥" వనజభవుండు వనితావిత్తముల రెండింటియందు రెండు విధములైన భ్రమను గల్పించెను. అత్యంత మోహ జనకములగు కాంతాకనకముల రెండింటియందు నెవడు నిరీహుండై అనాసక్తుడుగనుండునో అతడు నరాకారమును బొందిన సాక్షాత్పరాత్పరుడే యని గ్రహింపవలయును. అత్యధిక భ్రాంతికారణములును, విశేష మోహోత్పాదకములును, మమకారాస్పదములును, పరమసుఖరూపములు సౌఖ్యప్రదములుగ భావింపబడునవియునగు నీకామినీకాంచనములు కేవల దుఃఖమయములని బుద్ధిమంతులు గ్రహించెదరుగాక. "ఆదిమధ్యావసానేషు దుఃఖం సర్వమిదం యతః। స్త్రియం త్యక్త్వా జగత్త్యక్తం జగత్త్యక్త్వా సుఖీభవేత్॥" (మహా. ఉ. 3 అ.) ఆదిమధ్యావసానములయందంతట నీ వామాహేమరూప సంసారమంతయు **దుఃఖమయమేయ**గుటం జేసి.

సర్వానర్థమూలమైన వ్యర్థమగు సంగనాయర్థైషణములను పరిత్యజింపవలయును. సుందరీసువర్ణైషణాపరిత్యాగమువలన సకల ప్రపంచమునందును ఆశవదలి వైరాగ్యమంకురించును. తీవ్రవైరాగ్య మలవడిన రమణీ హిరణ్యరూప సంసారమునందు వ్యామోహ మంతరించును. అంతట ఆత్మ జిజ్ఞాస యంకురించును. స్వాత్మతత్త్వము నెఱింగి సుఖవంతుడగును. ఇట్లు దారైషణ ఆది మధ్యాంతములయందంతటను దుఃఖాత్మకము దుఃఖదాయకము సర్వానర్థనిలయము. ముముక్షుత్వమునకు ముఖ్య ప్రతిబంధకమును అగుట లెస్సగ గ్రహించి ముముక్షువు లవశ్యము దారైషణను పరిత్యజింపవలయును.

అలభ్యమానస్తనయః పితరౌ క్లేశయేచ్చిరం। లబ్ధోఽపి గర్భపాతేన ప్రసవేనచ బాధతే॥ జాతస్య గ్రహరోగాది కుమారస్యచ మూర్ఖతా। ఉపనీతేఽప్యవిద్యత్వ మనుద్వాహశ్చపండితే॥ యూనశ్చపరదారాదిదారిద్ర్యంచ కుటుంబినః। పిత్రోర్దుఃఖస్యనాస్త్యంతో ధనీచేన్మ్రియతేతదా॥ ఏవంవివిచ్యపుత్రాదౌ ప్రీతింత్యక్త్వా నిజాత్మని। నిశ్చిత్యపరమాంప్రీతిం వీక్షతే తదహర్నిశం॥'' (యాజ్ఞవల్క్య. ఉ.) పుత్రులు పుట్టక యుపుట్టియునుగూడ తల్లిదండ్రులకుసదా క్లేశమునే కలుగ జేయుచున్నారు. అదెట్లనన సంతతికలుగని గృహిణీగృహస్థులు సంతానముకలుగ లేదనెడి వ్యసనాక్రాంతులై సంతానప్రాప్తికొఱ కనేకములుగ మ్రొక్కులు ఉపవాసాది వ్రతములు జపములు హోమములు, తీర్థయాత్రలు, అశ్వత్థప్రదక్షిణములు చేసియు, భూతవైద్యములు గ్రహశాంతులు రుద్రాభిషేకములు చేయించియు, ఔషధములు సేవించియు విశేషముగ విత్తవ్యయమును శరీరాయాసమును పొందుటమూలముగ ననేకవిధముల దుఃఖితులగుచున్నారు. అప్పటికిని అపత్యలాభమును పొందనియెడల అనపత్యులై అనపత్యతచేత యావజ్జీవము దుఃఖభాగులగుచున్నారు. ఇది లోకమున గొందఱ యనుభవమే కదా, కనుక అజాతపుత్రుడు మాతాపితరులకు సతతము వెత (దుఃఖము) ను కలుగజేయుటయందు సంశయములేదు. అనగా సంతానహీనత సర్వదా దుఃఖహేతువు. ఇక పుట్టినపుత్రునివలన క్లేశమెటుల సంభవించుననగా.—పుణ్యవశమున గర్భము కలిగినయెడల గర్భపాతముగలిగెనేని తల్లిదండ్రులకు దుఃఖము. అట్లుకానిచో ప్రసవకాలమున దుఃఖము. భాగ్యవశమున సుఖప్రసూతియై పుత్రుడుకలిగిన ఆపుత్రునకు పురిటిదోషము పక్షిదోషము ముట్టుదోషము దృష్టిదోషము మున్నగు దోషములవలన శిశువు పొందెడి శ్రమనుగూర్చియు తమకుగలిగెడి వ్యయప్రయాసలగూర్చియు తల్లిదండ్రులకు దుఃఖము కలుగును. బాలారిష్టదోషములను దాటి బాల్యము నతిక్రమించి కౌమారావస్థను బొందిన యాపుత్రుడు మూర్ఖుడైనయెడల దానం దల్లిదండ్రులకు దుఃఖము. వానికి ఉపనయనము జేసి విద్య నభ్యసింపజేసిన వాడు మందబుద్ధియై పండితుడుగాకపోయిన తల్లిదండ్రులకుదుఃఖము. అటులగాక పండితుడేయైనను వాని వివాహ విషయమైన దుఃఖము. వివాహమైన, పుత్రుడు దుష్ప్రవర్తనుడైనచో దానం వానికి సంభవించు శ్రమలవలన తల్లిదండ్రులకు దుఃఖము. అటులగాక సచ్ఛీలుడైన, బహుకుటుంబీకుడగుచు నిర్ధనుడయ్యేనేని దారిద్ర్యమువలన తమపుత్రుడు పొందు శ్రమలనుజూచి తల్లిదండ్రులకు దుఃఖము. తమతనయుడు దరిద్రుడు

గాక ధనవంతుడైనను ఒకవేళ తమకంటె ముందు దాటిపోయినయెడల ఆ పితరుల దుఃఖమున కంతమే లేదుకదా. ఇట్లు "చ॥ కొడుకులు గల్గుదాక నొక కొన్ని దినంబులు చింత నందనుల్। పొడమిన నాయువు న్బలము బుద్ధియు విద్యయు జాలగల్గగా। నుడుగనిచింతకల్గి తను నోలిభజింపని చింత తండ్రికె। ప్పుడు గడు చింత సేయుదురు పుత్రులు శత్రులుగాక మిత్రులే।" (కవిరాజమనోరంజనము) అను న్యాయమున జాతాజాతాత్మజులవలన జననీజనకుల కత్యంత దుఃఖ మనవరతము కలుగుచున్నది. ఈ ప్రకారము పుత్రాది విషయవ్రాతమునందుగల దోషములను విభజించి గ్రహించి, ఆదిమధ్యావసానములయందంతటను క్లేశభూయిష్టమగుచు- దుఃఖస్వరూపమగుచు-సర్వానర్థముల కాలవాలమై ముముక్షుత్వమునకు ముఖ్యప్రతిబంధకమైన విత్తాపత్యకళత్రాది విషయజాతమునం దనురాగమును పరిత్యజించి, స్వాత్మయందు పరమప్రేమను నిశ్చయించి నిరంతర మాత్మానుసంధానము నవలంబించియుండవలయును. అందువలన తీవ్రమైన ముముక్షుత్వము స్థిరముగ సిద్ధించును.

గ్రంథసమీక్ష

శ్రీ దేవీ పంచస్తవి

డిమ్మి 1/8 సైజు (40 + 44 + 16 = 100) పుటలు. అనువాదకులు: శ్రీ ఈశ్వరసత్యనారాయణశర్మ. ప్రాప్తిస్థానము: శ్రీ శివానందాశ్రమము - రాయవరము, రాయచోటితాలూకా, కడపజిల్లా.

ఇది మహాకవి కాళిదాస సంస్కృత కృతికి ఆంధ్రానువాదము. ఇందు అనువాదకర్త 'మక్కికిమక్కి'గా గాక శబ్దము, అర్థము, భావము మున్నగువిషయములందు మెలకువ గలిగి తనరచనను రసవంతమును సంపూర్ణవిషయవివరణప్రాయమును నగునట్లు ఆకర్షణీయముగ సాగించియున్నారు. ఇది ఉపాసకలోకమునకు మహోపకారిణి యనుటయందావంతయు సందియము లేదు. భాషాంతరీకరణమయ్యు నీగ్రంథము స్వతంత్రరచనయనబోలె స్వకోపకల్పితముభాతి చదువరుల నెంతయు నానందమున నోలలాడించుచున్నయది. ఆంధ్రభాషామర్యాదల నావంతయు కొఱతగాని తెఱంగున గ్రంథకర్త ఉపాసకలోకమునకు తన గ్రంథమును ప్రసాదించుట యెంతయు ముదావహము. శైలీనిరూపనార్థము ఒండు రెండు నిదర్శనములు.

మూలము :

శ్లో. అయీపల్లవితైః పరస్పరయుతై
ర్ద్విత్రిక్రమాద్యక్షరైః
కాద్యైః క్షాంతగతైః స్వరాదిభిరథ
క్షాంతైశ్చతైః సస్వరైః
నామాని త్రిపురే భవంతి ఖలు
యాన్యత్యంత గుహ్యాని తే
తేభ్యో భైరవపత్ని వింశతి సహస్రేభ్యః
పరేభ్యో నమః.

లఘుస్తవము - 19.

అనువాదము :

శా. అకారాదిక పల్లవ ప్రతతిచే
నన్యోన్య సంశ్లిష్టతన్
* నైకాకారమునంది కాద్యమయి క్షా
న్తమ్మైన వర్ణాళిచే

లోకంబందుఁ ద్వదీయనామములు పో
ల్చున్ వేనవేల్ గోప్యమై
యా కల్యాణద నామకోటి కివె జో
హారుల్ మహాభైరవీ!

మూలము :

శ్లో. జగత్కార్యే కృత్వా తదపి హృదయే తచ్చపురుషే
పుమాంసం బిందుస్థం తదపివియదాఖ్యేచ గహనే
తదే తత్ జ్ఞానాఖ్యే తదపి పరమానంద గహనే
మహావ్యోమాకారే త్వదనుభావశీలో విజయతే.
సకలజననీ స్తవము - 20.

అనువాదము :

మ. జననీ! మూలమునుండి సక్రమముగాఁ
జక్రమ్ము లొండొంటిలో
ననుపొప్పంగఁ దదాత్మతం గనెడి య
ట్లభ్యాసియై యాతఁడున్
ఘననై హేయసరూపమైన పరమా
నందాత్మకాచ్చాటవిన్
నిను సేవించెడివాఁ డఖండ సుఖియై
(శ్రే)యముం జెందఁడే.

గ్రంథాంతమునందు వివరణమునుగూడ అనువాదకులు జేర్చియున్నందున ఈ గ్రంథము సాధకలోకము కెంతయు దోడ్పడగలదనుటకు సందియములేదు. ఇట్టి పారమార్థిక గ్రంథరాజములే భారతదేశమునే కాక సమస్త ప్రపంచమును నేటి కల్లోలమునుండి తప్పింప గలవు. అనువాదకులు ఈ మార్గమున దేశసేవ చేసి దేవీయనుగ్రహమునకు బాత్రులగుదురు గాక!

శ్రీ రామనామము

డబుల్ క్రౌన్ 1/16 సైజు (96 + 12) పుటలు. అనువాదకులు: శ్రీ చారాల నరసింహమూర్తి. ప్రాప్తిస్థానము: శ్రీ సీతారామ నామసంకీర్తన సంఘము, శ్రీ రామనామ క్షేత్రము, గుంటూరు.

ఇది శ్రీ మహాత్మాగాంధీగారి ఆంగ్లప్రబోధమున కాంధ్రానువాదము. గాంధీమహాత్ములు నవభారతము, హరిజన పత్రిక మున్నగువాని మూలమునను, స్వీయప్రార్థన మూలమునను ప్రబోధించిన రామనామ మాహాత్మ్యమును సేకరించి శ్రీ భరతన్ కుమారప్ప గ్రంథస్థము కావించెను. దాని యాంధ్రీకరణమే యిది. ఇందలి భాష నాతికఠినమై చదువరుల నానందింపజేయుచున్నది. వివిధ సమయములందు వివిధవ్యక్తులకు రామనామమునందు గలిగిన సందేహములకు శ్రీ గాంధీమహాత్ములు చేసిన వివరణమే ఈ గ్రంథము కావున ఇది నిజమగు సాధకలోకమునకు నిజముగా సహాయకారి కాగలదు. స్త్రీలకు బాలురకు సంసారులకు సన్న్యాసులకు— అందరకును శ్రీ రామనామ మెట్లు అవసరమో, సహాయకారియో ఈ గ్రంథము చక్కగా వివరించుచున్నది.

శ్రీ దక్షిణామూర్తి స్తోత్రము

డబుల్ క్రౌన్ 1/16 సైజు (58 + 6) పుటలు. ప్రకాశకులు: శ్రీ నిత్యానందగిరి స్వామి. ప్రాప్తిస్థానము: కైలాసాశ్రమము, కాళహస్తి, చిత్తూరుజిల్లా. (రూ. 0-4-9 పోస్టుబిళ్లలు పంపువారికిని, స్వయముగా కైలాసాశ్రమమునకువచ్చి కోరువారికిని ఈ గ్రంథము ఉచితముగా నొసగబడును.)

ఇది శ్రీమచ్ఛంకరాచార్యుల తత్త్వబోధకు ఆంధ్రవివరణము. శ్రీవారి శ్లోకములకు టీకయు, తాత్పర్యమును విశేషార్థరూపకమగు వ్యాఖ్యానమును నిందు గలవు. ఇది ప్రశ్నోత్తర రూపమున నున్నది. ముముక్షువుల కత్యంతోపయుక్తమగు గ్రంథము.

సంఘవార్తలు

చెన్నపురి శ్రీ రామకృష్ణ మఠమున జరుపబడిన

శ్రీ రామకృష్ణానందస్వాములవారి జన్మదినోత్సవము

క్రీ.శ. 1952-వ సం జూలై 19 న శ్రీరామకృష్ణానందస్వాములవారి జన్మదినోత్సవము చెన్నపురి శ్రీ రామకృష్ణ మఠమున జరుపబడినది. ఆనాడు విశేషపూజాహోమానంతరము సుమారు 200 భక్తులకును, 400 బీదలకును అన్నప్రసాదమొసగబడెను. సంధ్యాకాలమున దీపారాధనానంతరము మఠాధ్యక్షులు శ్రీ కైలాసానందస్వాములవారు శశిమహారాజుల (శ్రీ రామకృష్ణానందస్వాముల) వారి జీవితమునుగూర్చియు, అత్యద్భుతమగు శ్రీవారి గురుభక్తినిగూర్చియు వివరించిరి. శ్రీ కృష్ణభగవానుడు భగవద్గీతయందు ప్రవచించిన 'తద్విద్ధి ప్రణిపాతేన పరిప్రశ్నేన సేవయా' యన్న విషయము శ్రీ రామకృష్ణానందస్వాములయందు మూర్తీభవించినదనియును శ్రీవారు ఆదర్శసాధుపుంగవులనియును తెలిపిరి.

20 జూలై 1952 న మఠమున బహిరంగ సమావేశము జరుపబడెను. అందు శ్రీ నిశ్శ్రేయసానందస్వాములవారు, శ్రీమాన్ కె. బాల సుబ్రహ్మణ్య అయ్యర్, ఎమ్. ఎల్. సి.—వీరిరువురును శ్రీ రామకృష్ణానందులవారి మహాత్త్వమును దెలుపుచు నుపన్యసించిరి.

శ్రీ రామకృష్ణమఠ వైద్యశాల

చెన్నపురి శ్రీ రామకృష్ణమఠమువారిచే నడుపబడుచున్న వైద్యశాలా ప్రారంభకులగు డాక్టర్ శ్రీ బెనగల్ రాఘవేంద్రరావుగారును, ఈ వైద్యశాలకొఱకు పాతిక సంవత్సరములు కష్టించిన డాక్టర్ శ్రీ జి. యస్. కత్రే, ఎం. బి., బి. యస్.—వీరిరువురును జూలై నెల 22 వ తారీఖున పరలోకగతులైరని తెలుపుటకు మేమెంతయు చింతిల్లుచున్నాము. సివిల్ సర్జన్ పదవినుండి విరమించిన డాక్టరు శ్రీ రాఘవేంద్రరావుగారు 1925 వ సంవత్సరము సెప్టెంబరు 27 వ తారీఖున వ్యాధిబాధితులకు సేవసేయు నిమిత్తము స్థాపింపబడిన ఈ ధర్మవైద్యశాలా కార్యక్రమమును ప్రారంభించిరి. వారుచూపిన అనురాగమువలన నెందరో రోగులు సంపూర్ణ నమ్మకముతో మఠ వైద్యశాలకు వచ్చుచుండెడివారు. ఒక్కసంవత్సరమయిన పిదప డాక్టర్ శ్రీ కత్రేగారు ఈ సేవాకార్యమునందు పాలుపుచ్చుకొనిరి. వీరిరువురి సేవాకైంకర్య మెన్నటికిని మఱువరానిది. భగవంతుడు వీరిరువురకు ఆత్మశాంతిని ప్రసాదించుగాక. వీరి కుటుంబీకులకు మా సానుభూతి.

విజ్ఞాపన

శ్రీ మాతృదేవి శతవార్షిక జన్మదినము

ప్రపంచమునందంతటను అనేకులు శ్రీ రామకృష్ణభగవానులయొక్కయు శ్రీ వివేకానంద స్వామియొక్కయు జీవితములను ఉపదేశములను చక్కగా ఎరిగియే యున్నారు. కాని వారిలో అనేకులకు మాతృదేవి శ్రీ శ్రీ శారదా దేవినిగూర్చి ఎక్కువగా తెలియదు. ఏకాంత జీవితమని చెప్పదగిన ఆమె సామాన్యజీవితము పెద్ద యగాధమై విశ్వాత్మకముగా కన్పించుచు మానవకోటికి తగిన అమూల్యబోధనలను కలిగించుచున్నది.

ఐదుసంవత్సరముల ప్రాయమున శ్రీ రామకృష్ణుని వివాహమాడి ప్రశాంతమైన ఒక కుగ్రామమందలి తన ఇంటియందే పెరిగినది. ఆమె వయస్సు సుమారు పదునాలుగు సంవత్సరములున్నప్పుడు శ్రీ రామకృష్ణులు జబ్బుపడి ఆరోగ్యమునకై స్వగ్రామమునకు చేరిరి. అప్పుడు శ్రీ శారదాదేవిని దగ్గర కూర్చుండ బెట్టికొని ప్రాపంచకమునకును ఆధ్యాత్మికమునకును సంబంధించిన అనేక అమూల్యవిషయములను ఆమెకు బోధించిరి. ఆ కొద్దిపాటి సంబంధమే ఆమె మనోఫలకమునందు మరపురానిదై హత్తుకొనియున్నది.

పై నుడివిన సన్నివేశముతప్ప వారెల్లప్పుడును పరాయివారివలె సంబంధములేక వేరు వేరుగా జీవించుచుండిరి. దీనికి ముఖ్యకారణము శ్రీ రామకృష్ణులు అప్పుడు దీర్ఘతరమును కష్టతరమును అగు ఆధ్యాత్మికనిష్ఠకు లోనై సదా దివ్యసమాధిలో మునిగి ప్రపంచమును దాని సంబంధములను పూర్తిగ విస్మరించుటయే.

1873 వ సంవత్సరమున శ్రీ శారదాదేవి 19 సంవత్సరముల నిండుయౌవ్వనమున నుండ, భర్త శ్రీ రామకృష్ణులకు పిచ్చిపట్టినదని లోకులు చెప్పుకొనుచున్న వార్తలు ఆమె చెవిని బడినవి. మిక్కిలి విచారించి దైన్యముతో గురుమహారాజుగారి ప్రక్కనుండి కావలసిన పరిచర్య చేయుటయే తన విధ్యుక్తధర్మమని ఆమె నిశ్చయించుకొనినది. కష్టనష్టములకోర్చి జయరాంబాటీనుండి బయలుదేరి 60 మైళ్లు నడచి దక్షిణేశ్వరమును చేరినది.

తరువాతి ఆమె జీవిత చరిత్ర అంతయు మహామాయగా కన్పించుచున్నది. శ్రీ రామకృష్ణుని ఎల్లప్పుడును దివ్యతన్మయత్వమునకే ఆమె చూచెను. కాని ఆమెను చూచినప్పుడు శ్రీ రామకృష్ణులు ఆమె తన సహధర్మచారిణి యని ఒప్పుకొనియు తన ఆత్మ దివ్యాయత్తమని చూచెను. శ్రీ శారదాదేవియు ఆధ్యాత్మిక జిజ్ఞాసలో గురుమహారాజునకు తీసిపోలేదు. ఆమె కుటుంబజీవితమందలి తుచ్ఛవిషయసుఖములను వెంటనే వదలిపెట్టినది. భర్త పొందిన ఆధ్యాత్మిక ఉత్తాలశిఖరములను తానుగూడ

లాల్జి గోధు & కంపెనీవారి
ASAFOETIDA
L.G
ఎల్.జి
ఇంగువను
WHEN BUYING ASAFOETIDA
Specify
L.G
the
Mark of Quality
మార్కు గమనించి
కొనుడు
మోసపోకుడు
లాల్జి గోధు అండ్ కో
సౌకార్‌పేట, మదరాస్

సంపాదకులు : శ్రీ ఋతజానందస్వామి; శ్రీ వెదురుమూడి వేంకటకృష్ణరావు

శ్రీ కే. ఎస్. ఎస్. రాజన్ గారిచే ది జ్యూపిటరు ప్రెస్స్ లిమిటెడ్ (జి. టి. మద్రాసు) న ముద్రింపబడి, శ్రీ శుద్ధసత్వానందస్వామిచే శ్రీ రామకృష్ణమఠము (మైలాపూరు) నుండి ప్రచురింపబడినది. 20-8-52.